Tizennyolcadik évfolyam. 266-ik szám.

ELŐFIZETÉS
HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hóra ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fil, minden következőnél 16 fillér.
Nyilttér sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903. | FELELŐS SZERKESZTŐ: Stauber József. | Péntek, november 13.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Forduló ponton.
Mentelmi ügyek a parlamentben.
Bánffy Dezső pártja.
A megyei tisztviselők fizetése.
A huszártiszt váltója.
Öttvös Dániel dr. halála.
Hivatalvesztésre itélt jegyző.
Szellénét szabadon bocsátják.
A megvesztegetett biró.
Birság a papirgyári bűz miatt.
Obstrukció — hajnalig.
Tárca: A fiú gazember. Irta: Pakots József.
Csarnok: A 3328. számu gyűrű. Irta: Brieux.

Forduló ponton.

Arad, november 12.

A képviselőház mai ülésén végre döntés elé került az a harc, melyet a szélső elemek több mint egy féléve folytatnak a parlamentarizmus, az alkotmányos rend ellen. Addig, mig ez a harc azok ellen az exorbitans követelések ellen folyt, melyeket a trónbeszéden kivül és a kormány eredeti programmjának ellenére az országgyülés elé meglepetésszerüleg terjesztettek és minden áron keresztülerőszakolni igyekeztek, addig meg volt az obstrukciónak az erkölcsi háttere; de a hogy ezen törvényjavaslatokat végleg visszavonták, s a kormány, mely azokhoz állását kötötte, lemondott: megszünt az obstrukciónak értelme, s a kik azt folytatják személyi okokból vagy a sötét felekezeti politika eszközei képen, azok anarchiát üznek és nyiltan az alkotmány és haza romlására törnek.

Mert nyilvánvaló, hogy sem a korona, sem a többség nem nyugodhatik bele, hogy az ellenzékből egybeverődött nehány összeesküvő megakaszthassa a törvényhozás menetét mindaddig, mig a korona egy nekik tetsző embert az ő izlésök szerinti programmal nevez ki kormányelnökké. Abszurdum ez, mert hiszen épen oly joggal folytathatná az anarchiát a másik rész, ha amazoknak adatnék elégtétel emezek rovására.

De nyilvánvaló az is, hogy a korona már csak a birodalom másik felének érdekében, de Magyarország anyagi tönkrejutásának megakadályozása miatt is nem türheti tovább, hogy a magyar parlamenti anarchizmus végveszélybe döntse a monarchiát.

Ha a turbulens rendbontók még azt is megakadályozzák, hogy a válság okául vetett dolgok felől a *nemzet törvényes formák között megkérdeztessék*, hogy uj választások irassanak ki, akkor *ezek* önmagukat is törvényen kivül helyezték, és ahhoz mért elbánást is érdemelnek.

Fölteszük *Tisza* Istvánról, hogy ismerte feladatának horderejét, midőn a kormányelnökségre vállalkozott és ha ringatta is magát némileg abban a csalóka reményben, hogy a vérszemre kapott obstrukció leszerel, *egészen nem bizhatta magát erre a reménykedésére* és tisztában kellett már elejétől fogva lennie, hogy miként fogja a *törvénytelen* erőszakot törvényes erőszakkal megtörni.

Az obstrukciós ellenzék eddigi viselkedése végre meggyőzhette a kormányt arról, hogy békés uton a kibontakozás nem várható, és igy el kellett a döntő harcot fogadnia.

A képviselőház mai ülésén vivták meg az első ütközetet. A házszabályok: bármi tág tért nyitnak is egy elszánt kisebbségnek arra, hogy a parlament normális müködését megakaszsza, még is módot nyujt egy erélyes, céltudatos kormánynak, egy pártatlan és szigoru elnöknek s egy feladata magaslatán álló, *bátor* és odaadó többségnek, hogy kitartással ezen többség akarata törvényes formák között érvényesülhessen.

A mai ülés eddigi lefolyása fájdalom már arról is tanuskodik, hogy a zavargók *nyilt erőszakoskodásoktól sem rettennek* vissza, és szégyenletes botrányok szinhelyévé teszik a házat. De reméljük, hogy a házszabályokban ezeknek is találkozik ellenszere, csak *akarni* kell azt alkalmazni.

Az obstrukció az ököljogra appellált; ez tudvalevőleg a végső fegyver, és remélhetőleg megtalálják a módját, hogy ezt is hatálytalanná tegyék.

Mert ha megengeded jó magyarom, hogy saját fiaid lehetetlenné tegyék az alkotmányos kormányzatot, akkor fölmentettél másokat is attól a kötelezettségtől, hogy alkotmányosan kormányozzanak.

Ha az *ellenség* hozza ránk az idegen inváziát, és az önkényuralmat, az csak elemi csapás, melyet egy nemzetnek kilehet hevernie, de ha mi magunk teszitjuk bele az abszolutizmusba hazánkat, az már szégyenletes bukás, melyet az erkölcsi megsemmisülés követ nyomon.

A fiú gazember.

Irta: Pakots József.

I.

A Székely-kurián nagy volt a szomoruság. A nagyasszony naphosszat az ambituson ült és várt valamit.

Késő ősz volt. A Nyárfás parti fák rézvörös szint váltottak s az országuton a borvizes székelyek szekerei csikorogtak. Küszöbön volt a tél, a borvizesek messzi utjukról siettek hazafelé.

A nagyasszony szomoruan nézte a kocogó szekereket és felsóhajtott:

— Oh, az a fiu, az a fiu . . .

— Az a fiu gazember! — csattant fel hirtelen egy harsány hang az ambitus végéről.

— Ne, ne!

A nagyasszony tiltakozva emelte föl a kezét és könyörögve nézett az urára. Székely Barnabásra.

Székely Barnabás eszterhás szemöldökei összerándultak. Megfordult és tehetetlen haraggal bámult bele a levegőbe.

A nagyasszony szomoruan folytatta:

— Ne bántsd azt a fiut, hátha beteg szegény. Ágyban fekszik és nincs senkije, akivel irathatna.

Ez a mentség vigasztalásnak oly szomoru volt, hogy a nagyasszony szeméből kiszökött a könny.

Székely Barnabás észrevette ezt a könyet és hirtelen lelohadt a haragja. Odalépett öreg hitestársához és szeliden megfogta a kezét.

— Öreg bolondok vagyunk mi ketten, — mondotta elérzékenyülten — nagyon a szivünkhöz nőtt az a fiu.

Aztán, hogy elrejtse felindulását, ujra pattogni kezdett:

— Biztos, hogy kutya baja sincs a kölyöknek. Eli világát. No de majd megtanitom emberségre! Elmegyek utána, el én, ha még oly messze is van az a Pest!

A nagyasszony szomoruan ingatta a fejét.

— Ne mégy te oda. Barnabás.

Székely Barnabást ez a tagadásbavevés még jobban feltüzelte.

— Már hogyne mennék! — dohogta mérgesen. — Ma indulok. Vagy holnap. De elmegyek. Meg látom én, mért hallgat ugy az a kölyök. Hát mi már nem is élünk a számára? Egyszerüen meghaltunk? Mi? Felutazom!

Ez a fenyegetés nem volt komoly. Hanem amikor már télre kezdett fordulni az idő s a fiu még mindig nem adott életjelt magáról, a Székely-kuria öreg lakóit majd fölvette a nyugtalanság.

Székely Barnabás egy napon saroglyába tétette a rókatorkos bundáját, megirta testamentumát és odaállott a nagyasszony elé:

— Megyek Pestre!

A nagyasszony halotthalvány lett erre a kijelentésre. Még az aranykapcsos piros klárisgyöngysor is, amely olyan fiatallá tette a fehérhaju nagyasszonyt, elsápadt a nyakán. De aztán erőt vett magán, nem akart gyöngébb lenni, mint édes öreg hitestársa és csöndesen mondta:

— Menj!

Es amikor a kocsi, amely az állomáshoz vitte Székely Barnabást, kirobogott az öreg kuria kapuján, a nagyasszony könyörgő hangon kiáltotta az ura után:

— De ne bántsd azt a fiut!

II.

A pesti nagy bérház harmadik emeleti folyosóján Székely Barnabás keserves felfohászkodással csavargatta jobbra-balra kemény nyakát, hogy meglássa azt az ajtószámot, ahol a fia lakik. Végre ráakadt.

Egy kicsit elfogultan, bizonyos szorongással ütötte meg a kilincset, de az ajtó zárva volt. Valaki belülről kinyitotta.

Székely Barnabás zavartan hátrált meg. Egy fiatal leány állott előtte

— Engedelmet, tán rossz helyen járok, — dünnyögte.

— Kit tetszik keresni?

— Székely Miklóst.

— Itt lakik.

Mai számunk 14 oldal.

Mentelmi ügyek a parlamentben.

(A képviselőház mai üléséből.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósitása. —

Budapest, november 12.

A napok óta hiresztelt esemény, *Tisza* miniszterelnöknek a napirend megváltoztatására vonatkozó inditványa ma történt meg. Sürü rajokban vonultak fel a képviselők és csakhamar zsufolásig megteltek a folyosók.

Az ülés elején még kétséges volt, vajjon ma fogja-e kérni Tisza az ujoncjavaslat és az indemnitás napirendre tüzését. Az ülés végén ez megtörtént óriási viharok között. Erről alább *külön cikkben* emlékezünk meg.

A karzatok teltek: itt is viharokra vártak. Azonban a déli órákig meg kellett elégedniök apró esetekkel. Azokhoz is annyi közük van mint a biróságoknak, mint a parlamentnek. *Huszonöt mentelmi esetet* tárgyalt le a Ház. Olyan ügyek is vannak köztük, hogy ugyancsak étvágy kell a megemésztésükhöz.

Apponyi hivei körében már az ülés előtt ma ismét ideges nyugtalanság volt észrevehető. Azt beszélték a folyosón, hogy a volt nemzetiek sem tudnak megállapodásra jutni abban, hogy milyen magatartást tanusitsanak a mai napon Tiszával szemben. Ivánka Oszkár azt vitatta, hogy az 1899. XXX. tcikken ejtett sérelmet föl kell a frontváltozásra használni. A többiek azonban azt hangoztatták, hogy nem szabad elsietni a dolgot. Hiszen még csak tervezgetésről van szó, majd ha faktummal állunk szemben. Annyi bizonyos, hogy Tisza István — ha kenyértörésre kerül a dolog — pártjának erre a töredékére nem számithat.

A képviselőház ülése november 12-én.

Elnök: Perczel Dezső.

Fél tizenegykor kezdődött az ülés. Először a jegyzőkönyvet intézték el, és az elnök irományokat terjesztett elő.

Neményi Ambrus mint a pénzügyi bizottság előadója beterjeszti a bizottsági jelentést az uj, ez év december 31-éig szóló indemnitásról. A jelentést kinyomatják, szétosztatják és majdan napirendre tüzik.

Személyes felszólalás következett ezután.

Kollár Márton tót nemzetiségü képviselő nem hagyhatja szó nélkül Hock János multkori beszédének egy passzusát. Kijelenti, hogy ő igenis tót, de tiltakozik ama ráfogás ellen, hogy a tót katolikus iskolákban izgatnának.

— Mi — ugymond — a fiatal nemzedéket hazafiságra és jó magyarságra neveljük. (Helyeslés.)

(A mentelmi ügyek.)

Huszonnyolc mentelmi ügy következett most. **Maróthy** László, a mentelmi bizottság előadója referálja őket a Háznak.

Győrffy Gyula mentelmi ügye az első. Mentelmi joga megsértésének jelentette be a képviselő, a mért az összeférhetetlenségi bizottság ujból tárgyalás alá vette az ügyet, mely előző mandátumának tartama alatt keletkezett és mely az összeférhetetlenségi bizottság által mandátumáról való lemondása folytán egy izben már megszüntettetett. A mentelmi bizottság véleménye az, hogy Győrffy mentelmi joga nincs megsértve.

Eötvös Károly ez ügy tárgyalásának elhalasztását kéri, mert megvitatása, mivelhogy különvélemény is adatott be a bizottság véleménye ellen, sokáig tartana.

Tisza István gróf miniszterelnök hozzájárul ehhez az inditványhoz, annál is inkább, mert tekintettel a sürgősen letárgyalandó ügyekre, nincs idő most hosszabb vitára ily dologban.

A Ház ezután vita nélkül felfüggeszti a mentelmi bizottság véleménye alapján *Molnár* Jenő mentelmi jogát könnyü testisértés cimen való feljelentésért, *Salamon* Gézát ugyanilyen cimü feljelentésért, *Benedek* Jánosét párviadal vétségének cimén való feljelentésért, ellenben *nem* adja ki a Ház *Benedek* Jánost egy rágalmazási feljelentési ügyben. Vita nélkül függesztik fel *Vészi* József mentelmi ügyét rágalmazási ügyben, melyet Légrády Károly és Budai Barna inditottak ellene egy cikkért.

Fölfüggesztik *Barta* Ferenc mentelmi jogát egy Lugmayer nevü csobánkai tanitónak becsületsértés és közcsend elleni kihágás cimén tett feljelentésért. Ennek a tanitónak neje is tett följelentést Barta Ferenc ellen becsületsértésért. A mentelmi bizottság ez esetben is a mentelmi jog felfüggesztését javasolja. *Barta* Odön, *Rátkay* László, *Kubik* Béla ellenkező inditványa ellenére a Ház mégis felfüggeszti Barta Ferenc mentelmi jogát.

Fölfüggesztették vita nélkül *Eötvös* Bálint mentelmi jogát csikkasztás és csalás följelentéséért, *Lendl* Adolfét és *Baghy* Béláét párviadal cimén történt följelentésért.

Kubinyi Gézának két mentelmi ügye provokál vitat. Gyors hajtás cimén való feljelentés van ellene kettő is. Mindakettőt a tátratüredi fürdőbiztos főszolgabiró tette ellene. Az ügy azonban szembetünően elévült, ezért *Barta* Ödön és *Egry* Béla azt javasolják a bizottság véleményével szemben, ne adják ki Kubinyit. Zboray szerint elévülést vizsgálni a biróság dolga. *Maróthy* előadó és *Olay* Lajos is hozzászól s a Ház végül 9 szótöbbséggel felfüggeszti Kubinyi mentelmi jogát.

Parviadal cimén való följelentés miatt felfüggesztik vita nélkül *Kubinyi* Géza, *Pap* Zoltán, *Pichler* Győző mentelmi jogát.

(Az uj alelnök.)

Ezenközben az elnöki széket Jakabffy Imre alelnök foglalja el. Eljenzéssel fogadja a jobb oldal, de a baloldal mindjárt kis „hecc" et próbál rendezni. Az alelnök hangja ellen van kifogásuk, nem hallják. És nogy még jobban *ne* hallják, hát egyre kiáltoznak:

— Nem halljuk!

Kubik Béla pedig igy fakad ki:

— Nem tudjuk mit fecsegnek odafönn!

Erre Jakabffy alelnök először is rendreutasitja Kubikot, aztán kijelenti, hogy hangosabban fog beszélni.

Fölfüggesztik ezután Olay Lajos mentelmi jogát, *Szacelláry* Györgyét, *Hollaky* Imrét, báró *Kaas* Ivorét és *Győrffy* Gyuláét ragalmazási, illetőleg becsületsértési ügyben és *Nosz* Gyulaét, *Csávolszky* Lajosét, *Ivánka* Oszkárét, *Luby* Gázáét, valamint *Győrffy* Gyuláért párviadal-ügyben.

Kubinyi Géza kiadását is párbajügyben kérik, még pedig *párbajnál való segédkezésért.* A bizottság a kiadatását javasolja, de *Rakovszky* István szerint segédkezésért valakit üldözni: zaklatás. Ajánlja, ne adják ki Kubinyit. Szavazásra kerülvén az ügy: egyetlen szavazat sem szól a mentelmi bizottság javaslata mellett és igy Kubinyit ez esetben a Ház nem adja ki.

Ezzel a mentelmi ügyek tárgyalása véget ért.

Az ülést öt percre felfüggesztik.

(A programm-vita folytatása.)

Szünet után élénken találgatják a folyosón: Mi lesz? beadja-e Tisza az ülés végén az inditványt, bár simán és gyorsan pergették le a mentelmi ügyeket.

Tény mindössze az, hogy *Perczel* elnök az ülés alatt tanácskozott Tisza Istvánnal, azért adta át az elnöklést Jakabffy alelnöknek. A szünet végeztével már ismét Perczel foglalja el az elnöki széket. A miniszterek közül azonban csak *Plósz* van bent a teremben. Hir szerint miniszteri tanácskozás volt.

A miniszterelnöki programm fölötti vita folytatása következik a szünet után. Báró *Kaas* Ivor a szónok.

Kaas Ivor br: A legnagyobb melegséggel kell üdvözölni Tisza Istvánt. Tiszteli benne a férfiut, az erőt, de éppen ezért annál aggályosabbnak kell találni a politikáját, ha mind az ő kiváló erényeit egy rossz politika szolgálatára akarja forditani.

Hosszan birálja ezután a kormányprogrammot. Nem tartja helyesnek az erőszak tervét, jobbnak véli, ha a kormány valami becsületes kompromissszum utján keresné a kibontakozást. Nem tartja helyesnek, hogy a miniszterelnök folyton szembeállitja a nemzetet a dinasztiával. Ez aláássa a dinasztia tekintélyét. A

— Széky Barnabás csodálkozva nezett a lányra.

— Itt? — mondotta érthetetlenül és belépett.

A lány félszegen, bizonytalanul állott elébe.

— De most nincs itt. Csak később jő haza.

Széky Barnabás kedvtelve nézte a lányt, akinek gyerekarcát pirosra festette a zavar és jókedvüen mondta:

— Nem baj. Megvárom. En az apja vagyok.

A lány elsikoltotta magát. Halotthalvány lett és reszketve, félve nézett az ajtó felé. Látszott rajta, hogy legjobban szeretne elfutni.

Széky Barnabás valami különös elfogódottságot érzett. Sajnálta a leányt, aki ugy megrettent tőle és szelid hangon mondta:

— No, no, hát olyan ijesztő vagyok én?

A lány karikára nyilt, félénk szemeivel nézett az öregre. Könny ragyogott a pilláin s mikor az öreg, hogy jobban megnyugtassa, megsimogatta a haját, hirtelen görcsös szeretettel ragadta meg a simogató kezet és megcsókolta.

Az öreg röstelkedve huzta el a kezét.

— Nem vagyok püspök, leányom, — mondotta zavartan.

A leány egyszerre megvál ozott. Az öreg szelid hangjára mintha minden félelem elpárolgott volna, szeles és boldog gyermek lett, aki sietve huzta le a bundát az öregről és kedves kedve tessékelte be a szobába.

— Ugye, nagyon elfaradt? Hosszu volt az ut, oh, hogyne! Istenem, tán meg is éhezett? Hiszen dél is van már, — csacsogott összevissza. — Mindjárt, mindjárt meg lesz minden. Akkora már megjön Miklós is . . .

Ennél a mondatnál hirtelen elakadt a szava. Sötét pir futotta be az arcát s hirtelen kiszaladt a konyhába.

Széky Barnabás bámulva nézett utána. Valami nehéz, bizonytalan érzés fogta el. Oly kétségbeesettnek találta ez a különös, kusza helyzet, hogy békétlenkedésének csak ezzel a dünnyögéssel tudott kifejezést adni:

— Ejnye, ejnye . . .

Józan gondolkodásu ember volt. Tisztában volt vele, hogy mit jelent ez a lány itt, a fia otthonában és becsületes lelke mélyen bizonyos háborgást érzett. Ordögbe is, ez a fiu veszettül csinálja a dolgát.

Az öreg körülnézett. A lakás, amelybe jutott, szegényes volt. Az ablakokat azonban hófehér csipkefüggönyök boritották és a bútorok szinte ragyogtak a tisztaságtól. Meglátszott mindenen a gondos női kezek nyoma. Olyan kedves kis fészek volt a lakás, amelyben az ember önkénytelenül keresi a dalosmadarat, amely a ház boldogságá ól dalol.

A konyhában csakugyan halkan dudolni kezdett a lány. Széky Barnabás szivét csöndes melegség futotta át, a nyitva maradt ajtón kiváncsian nézett a konyhába.

A leány ott sürgött-forgott a tüzhely körül. Fehér kötényében, a munkától kipirult lázas arcával olyan kedves látvány volt, hogy Széky Barnabás kezdte érteni a fiát. Ejnye, már jőhetne is az a fiu.

Az öreget ujra elfogta a nagy bizonytalanság. Mit csináljon most, ha megjő a fiu? Leszidja, korholja? Nehéz dolog. Nem teheti már a lány miatt sem, akit nem bánthat meg. Szegény leány, talán nem is tehet róla, hogy ide jutott. Egészen gyermek. Az a haszontalan kölyök bizonyára behálózta.

Kivül ről nyilt az ajtó. A fiu betoppant. A lány a konyhából elébe szaladt. Lázasan suttogta:

— Nézd, ki van itt?

— Apám! — kiáltott a fiu, de hirtelen megállt a küszöbön.

Az öreg fölemelkedett. A szemöldökei összerándultak. De aztán csöndesen mondta:

— Jer, megölellek. Az anyádért . . .

III.

Ebéd után, amely kinos csendben telt el, az öreg azt mondta.

— Fiam, most jer velem, bejárjuk a várost.

A leány szemében egy könny jelent meg.

— De visszajönnek?

Az öreg ránézett. Meghatotta a leány félelme és hirtelen gyöngeség fogta el.

— Oh, hogyne, gyermekem — mondotta — és megcsókolta a leány homlokát.

harmoniát kell keresni. A miniszterelnök programmja a chlopy i hadiparancson alapul, mig az ellenzék politikája a nemzeti öntudat ébredésé!

Kaas Ivor br. beszéde délután 2 órakor ért véget. Ekkor emelkedett szólásra *Tisza* István gróf, a miről lapunk más helyén adunk kimeritő tudósitást.

A megyei tisztviselők fizetése.

(A miniszterelnök rendelete.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 12.

Tisza István, az uj miniszterelnök sürgősen lát hozzá a fizetésrendezésről szóló törvényjavaslat átdolgozásához, melyet programmbeszédében bejelentett. A külügyminiszter első kormányzati teendői egyikének tekintette, hogy beszerezze az adatokat, melyek a vármegyei tisztviselők, kezelő és szolgaszemélyzet érdekének az uj fizetésrendezési törvényjavaslatba való bevonásához szükségesek. Aradvármegye alispánja ma kapta meg erre vonatkozólag a belügyminiszter körrendeletét, mely igy szól:

Körrendelet valamennyi alispánnak. A vármegyei közigazgatási tisztviselők, segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzet fizetésének kérdését az állami tisztviselők fizetése felemeléséről szóló törvényjavaslattal kapcsolatosan szándékozván rendezni, felhivom a Czimet, hogy tekintettel az e részbeni munkalatoknak a vármegyei tisztviselők érdekében is kivánatos sürgős kivitelére, hozzám 8 nap alatt a következő kimutatásokat mulhatatlanul terjeszsze fel:

1. a vármegyei tisztviselők, kezelő és szolgaszemélyzetnek állás- és egyénenkénti kimutatását annak feltüntetésével, hogy a vármegye szolgálatában és jelenlegi állásukban mely idő óta vannak alkalmazva? 2. annak hiteles kimutatását, hogy az 1902-iki költségvetési évben a vármegye közönsége a vármegyei pótaddóból, vagy más valamely vármegyei alapból mily összegekkel járul a törvényhatósági tisztviselők, kezelő- és szolgaszemélyzet fizetéséhez és lakbérébe? Budapest, 1903. november 9. Tisza, s. k.

A vármegyei tisztviselők vegyes érzelmekkel fogadták ezt a felhivást, mely más időben más körülmények között nagy és lelkes örömet okozott volna.

Egy vármegyei tisztviselő, egyik munkatársunknak a következőként nyilvánitotta nézetét erről a felhivásról:

— Őszinte örömöt ez a lépés nálunk nem keltett. Tartanak elsősorban attól, hogy Tisza Istvánnak nem is lesz alkalma megvalósitani tervét. A mostani viszonyok mellett könnyen elképzelhető, hogy addig, mig a fizetésrendezésünk megvalósitására kerülne a sor, már a harmadik ember ülhet a miniszterelnöki székben, akinek esetleg más felfogása van a vármegyei tisztviselők fizetésrendezéséről. Más részt jobb lett volna nekünk, ha a fizetésrendezés azokon az alapokon indult volna meg, melyet a tisztviselők országos kongresszusa épitett meg. Tisza István akar adni, de kevesebbet, mint a mennyire a legrosszabb esetben is számithattunk volna. Végül nagy depressziót kelt köreinkben az is, hogy a miniszterelnök ezért a kis fizetésemelésért nagy árt követel. Hiszen nem titok, hogy Tisza István uj választásokra készülődik...

A fiu elképedve nézte a jelenetet. A lány pedig kacagott vidáman, boldogan és bohó kedvvel sürgölődött az öreg körül.

Megindultak. A fiu szótlanul, szorongva haladt az öreg mellett, a ki az utcán rákezdte:

— Nagy bolondságot csináltál, fiam. Már most mi lesz?

A fiu hallgatott.

— No, jól van, én mondom hát meg, — szólott az öreg. — Az anyádnak nem szabad ezt megtudni. A lány árva, a lányt leviszem magammal.

— Mi? Mi az? — riadt fel a fiu.

Az öreg határozottan folytatta:

— Leviszem az anyádhoz. A leány jó, derék. Te voltál a romlása, te adod vissza a becsületét. Hazaviszem. És az anyád mellett fog élni addig, amig te kész ember vagy. Az anyádnak azonban nem szabad tudni a mostani dolgokról. Neki hazudunk. Azt mondjuk, a rokonaitól hoztuk el, akik nagyon szegények. Én is hazudom — az anyádért. Akit megölne a valóság. Érted? A leányt én nem féltem. Az jó lélek, gyermek. S az anyád mellett még jó bá válik. Leviszem.

A fiu csodálkozva hallgatta az apját, aztán tartózkodva jegyezte meg:

— Fölösleges. Hiszen én nem akarom feleségül venni azt a lányt!

Bánffy Dezső pártja.

(Beszélgetés a zászlóbontásról.)

Arad, november 12

A *P. N.* irja: Lapunk egyik munkatársa ma fölkereste báró *Bánffy* Dezsőt, aki szives volt előtte terveiről és politikai nézeteiről nyilatkozni.

— Igaz-e, — kérdezte munkatársunk — hogy excellenciád megalakitja végre pártját és ujból kiáll a politikai harctérre?

— Igaz. A politikai helyzet ugy fordult, hogy elodázhatatlan szükség van egy uj pártra, amely programmja révén kormányképes ellenzék legyen. Az „uj párt" — ez lesz a neve is — Kolozsvárott fog megalakulni, ahol elvbarátaim politikai nézeteimet, amelyeket ők is osztanak, egy tizenötös bizottság utján már programmba is foglalták. A programm végleges szövegezése még nem kész, de tartalma megvan már állapitva. Amint elkészülünk vele, kinyomatjuk és teljesen hiteles szövegében a nyilvánosság elé bocsátjuk.

— Mikor szándékozik excellenciád a formális pártalakitást megkezdeni?

— Még ebben a hónapban. 19-én még itt Budapesten vagyok elfoglalva a reformátusok konventjén, de 20-ika után lemegyek Kolozsvárra és akkor pártunk meg fogja tartani alakuló gyülését.

— Miféle fogadtatást remél excellenciád az országban a pártja és a programmja számára?

— Azt hiszem, az ország kedvezően fogja fogadni fellépésünket, kivált szemben a jelenlegi kormánynyal, amely valósággal konzervativ politikát jelentett be programmjában.

— Excellenciád tehát nem tartja liberálisnak gróf *Tisza* Istvánt?

— Határozottan nem tartom liberálisnak. Azaz beszéljünk egészen szabatosan: Mielőtt programmját ismertem, liberálisnak hittem. De a programmja után azt kell mondanom, hogy Tisza István liberális volt a klerikális mozgalmakkal szemben, de a közjogi és nemzeti kérdésekben, kivált pedig a jelenlegi válság problémáiban egyenesen konzervativ állást foglal el. És jórészt ez az, ami a föllépésre késztet. Ideje, hogy a minden irányban való liberalizmus, a nemzeti liberalizmus szólaljon meg egyszer az ellenzék padjairól is.

— Számit-e excellenciád arra, hogy programmja az országban visszhangra fog találni?

— Feltétlenül sokan lesznek az országban, akik elveimet helyeselni fogják. Magában a szabadelvű pártban is egész sor olyan képviselő van, akik ez elveket vallja, de eddig, nem lévén ez elveknek pártja, állást nem foglalhatott. Épp ezért nincs kizárva, hogy némelyek csatlakoznak hozzánk. A volt nemzeti pártiak részéről semmiféle csatlakozást nem remélek, bárha programmunkban éppen a nemzeti irány domborodik ki a legerősebben.

— Mit gondol excellenciád, hogyan fogadja majd föllépését a függetlenségi párt?

— A függetlenségi pártból, nem hiszem, hogy valaki csatlakoznék hozzánk, de ellenszenvvel sem lesznek majd irántunk, mert éppen a nemzeti politika dolgában nem nagy az eltérés közöttünk. A mi pártunk is az önálló vámterületet akarja, követeli a választási reformot és a magyar nyelvet a hadseregben és a diplomaciában. A differencia tehát közöttünk és a függetlenségi párt között tisztán közjogi természetű, de a nemzeti állam kialakulásáért való törekvésben egy uton vagyunk. Általában kedvező fogadtatást remélek az egész országban. Legkevésbbé számitok a Dunántulra, de, azt hiszem, hogy az uj választáson mindenesetre teret fog hóditani a pártunk. Mert — bár az ország békét akar, — de azért a kormánypárt kilátásai nagyon rosszak az egész országban, a szabadelvü párti képviselőkre a közhangulat általában igen kedvezőtlen. Minderről különben behatóan fogok majd nyilatkozni Kolozsvárott, az uj párt alakuló gyülésén, amelyet valószinüleg e hónap 22-én fogunk megtartani.

TÁVIRATOK.

Az olasz királyi pár utazása

London, november 12. Hivatalosan jelentik, hogy az olasz királyi pár a *Viktoria and Albert* yachton 17-én érkezik Portsmuthba. Chebourgból angol hajóraj kiséri a Viktoria and Albertot Portsmuthig, hol a királyi párt a hajóraj üdvlövéssel fogadja és a walesi herceg üdvözli. Ezután a királyi pár Winsdorba fog menni. A londoni látogatás e hó 19-ére van kitüzve, amely napon Guildhallban lesz reggeli. Hir szerint a királyi pár 21-én tér vissza Cherbourgba.

Mandzsuria megszállása.

London, november 12. A *Daily Mail* azt jelenti Tiencinből, hogy Juansikkai közölte a kinai kormánnyal, hogy 45.000 főnyi sereggel rendelkezik, a mely készen áll Mandzsuria megszállására.

A huszártiszt váltója.

(A Szelle-pár manipulációi.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 12.

Kötetekre terjed azon bünös üzelmek sorozata, melyeket hivatalos akták, ügyvédek és birák *Szelle* Józsefről és feleségéről elbeszélnek.

Elmondják, miként éltek vissza vidéki jámbor parasztok tudatlanságával, mikor például a hitelezőt és adóst akként békitették ki, hogy az egyezség jeléül egy közös okiratot irattak velök alá, a mely okirat *váltó* volt.

Elbeszélik, hogyan értette a hirhedt ügyvéd a költségek felhalmozását, a végrehajtások egész sorozatát. Egy-egy szerencsétlen adós ellen miként vett meg 10 koronáért százakat érő ingatlanokat, hogy értett a hitelezési csalásokhoz, milyen tekintély volt a bukni készülő kereskedők előtt, kiknek ő szolgált mentő tanácscsal, a mely tanács a végén oda datálódott, hogy az illetők Amerikába szöktek.

Ismét egy mozaik darab az alábbi eset, melyben a hirhedtek ocsmány tette sugárzik ki. Az eset a maga valóságában a következő:

Évekkel ezelőtt egy volt csász. és kir. huszárszázados feljelentést tett Szelle József és felesége ellen *uzsoravétség* miatt. Elpanaszolta, hogy Szelléék tőle nemcsak óriási kamatokat szedtek, hanem azonfe ül a hozzájuk rendelkezés végett beküldött meghosszabbitott váltókat a régiekkel együtt — melyeket ki kellett volna

adnick — ellene érvényesitették. Igy aztán a váltókból egy egész halmaz lett. A váltók értéke még a per és végrehajtás költségekkel is emelkedett.

Szelle József a vád alól azzal bujt ki, hogy ő az egész dologban csak ugy szerepel, mint Szelléné ügyvédje. Szelle Józsefnét azonban nemcsak az aradi törvényszék, (az eljárás itt a régi szerint folyt le) hanem a királyi tábla és kuria is vád alá helyezte, mert a pénzközvetitő ügynökök és a volt katonatiszt megbizottja a vádat teljesen igazolták.

A mai napra volt kitüzve a főtárgyalás, azonban ez megtartható nem volt, mert a tanuk egy része nem jelent meg és igy a közönség elesett attól a jelenettől, hogy Szelle Józsefnét szuronyos börtönőrök között lássa. Nem jelent meg a panaszos sem, mert ő jelenleg sulyos idegbajban szenved s most egy gyógyitó intézetben van.

Beavatottak határozottan állitják, hogy a panaszos *betegségének előidézéséhez* nagy mértékben hozzájárult a Szelle József által ellene folyt perbeli és végrehajtási zaklatások egész sorozata. Legnagyobb baj az volt, hogy Szelle József feljelentést tett a felettes katonai hatóságnak s a tisztnek e miatt meg kellett állásától válnia.

A mai elnapolással ismét bizonytalan időre halasztatott el ennek a régen huzódó bünpernek a befejezése, de akik az aktákat ismerik, meg vannak győződve arról, hogy előbb-utóbb ezen cselekményeiért is elfogja venni Szelle Józsefné méltó büntetését.

Hivatalvesztésre itélt jegyző.

(Fazekas-Varsánd szenzációja.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 12

Aradmegye közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya tegnap tartott ülésén *hivatalvesztésre* itélte *Balogh* János *fazekas-varsándi* körjegyzőt. A fazekas-varsándiak tehát rövid időn belül uj jegyzőt fognak választani.

A sulyos fegyelmi itélet előzményei a következők:

Máté Sándor megyebizottsági tag és *Bozgán* György fazekas-varsándi községi biró panaszára ötven vádpontra terjedő feljelentést adott be a megye vezetőségéhez a jegyző ellen *Czédly* Károly dr. ügyvéd, mint a panaszosok képviselője.

A bepanaszolt jegyző a feljelentés előtt már több izben volt fegyelmileg büntetve s az esetek sulyossága, és a már fegyelmileg büntetett előélet azt eredményezte, hogy a feljelentés folytán nem a rendes fegyelmi hatóság, hanem ellenőrző jogánál fogva maga *Urbán* Iván főispán szállt ki a helyszinére, konstatálni, hogy a feljelentés alapos-e?

A kiszállásnak a jegyzőre nézve szomoru eredménye lett. A főispán nagyfoku szabálytalanságokat konstatálván, a törvényben meghatározott *kivételes eljárást rendelte el* és a vizsgálat megejtésével nem az illetékes főszolgabirót, hanem *Boros* Iván tb. főjegyzőt bizta meg.

A fegyelmi eljárás során a vádpontok alaposoknak bizonyultak, melyek közül kiemelhető az, hogy a télen kirabolták a községi pénztárt, ami csak ugy történhetett, hogy a jegyző és az adószedő kötelességellenesen nem a vasszekrényben helyezték el az egyik napon befolyt 600 korona pénzt, hanem a vasszekrény alját képező fatartányba. A vizsgálat során különben e vádpontnál oly sulyos mulasztást konstatáltak, hogy a jegyzőt az ellopott 600 korona erejéig el is marasztalták a község javára.

Bebizonyult továbbá, hogy a magánmunkálatokat rendetlenül végezte el, a megengedettnél nagyobb ügydijat szedett, az adókezelés szabálytalan, a községi rendőrrel váltót zsirál tatott.

Az elsőfokon az alispán itélkezett, aki a jegyzőt *nyolcszáz korona* pénzbüntetésre és az eljárási dijak megfizetésére itélte.

Czédly Károly ez ellen felebbezett sulyosbitásért, és a felebbezés folytán került az ügy a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya elé, mely a sokszorosan bünös jegyzőt *hivatalvesztésrei* télte.

A választmány itélete ellen felebbezésnek helye nincs.

SPORT.

+ **Az Aradhegyvidéki Turistaegyesület** választmánya f. hó 13-án, pénteken este 6 órakor a Vas-szálloda étermében ülést tart, melyre a választmány t. tagjai ez uton is meghivatnak. Tárgy: a néprajzi muzeum ügye. Az elnökség.

Szellénét szabadon bocsátják.

(A nagyváradi tábla határozata.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 12.

Szelle Józsefnét, aki körülbelül három hete van az aradi kir. törvényszék fogházában előzetes letartóztatás alatt, *holnap szabadon bocsátják.* A nagyváradi kir. itélőtábla ma Szelléné felfolyamodására megváltoztatta az aradi kir. törvényszék vádtanácsának végzését és elrendelte, hogy Szellénét helyezzék szabadlábra. Miután az iratok csak holnap érkeznek meg a táblától, Szelléné *csak holnap* hagyhatja el a fogházat.

Szelléné Fischer Margitot *október 22*-én tartóztatták le, a vádtanács határozata folytán. Szelléné ellen, a férje, *Szelle* József volt aradi ügyvéd *csalárd bukási* ügyében, mint büntárs ellen bünvizsgálat indult meg. Miután Szelléné a maga és gyermekei céljaira külföldre szóló utlevelet kért, s az Aradon levő ingatlara nagyobb kölcsönt akart fölvenni, az aradi ügyészség ebben a szökésre való előkészületeket látta s megkereste Nyirő Géza vizsgálóbirót Szelléné előzetes letartóztatása iránt. A vizsgálóbiró a letartóztatást nem rendelte el, mivel arra nem talált alapos okot. Az ügyészség erre a vádtanácshoz fellebbezett, s annak rendeletére Szellénét letartóztatták.

Szelléné védője, *Szabó* Károly aradi ügyvéd a vádtanács végzése ellen felfolyamodással élt a *nagyváradi* kir. itélőtáblához. A felfolyamodásban kifejtette főként azt, hogy Szelléné arról az utról, a melyre az utlevelet kérte, már vissza is tért, kölcsönnel pedig, a melyet föl akart venni, csak az ingatlanain levő régibb terheket akarta komvertálni.

A nagyváradi kir. itélőtábla a mult héten irt le ebben az ügyben az aradi kir törvényszékhez, bizonyos *pótlásokat* rendelve el, a melyek sürgősen meg is történtek.

A kir. tábla tanácsa ma délelőtt tartott ülésen, *Molnár* Géza táblai biró előadása alapján határozott érdemlegesen Szelléné ügye fölött. A tábla, a mint lapunknak táviratozzák, *elrendelte Szelléné Fischer Margit szabadlábra helyezését.*

Az ügyiratait ma délután küldték a táblától az aradi törvényszékhez. *Szelléné előtt holnap hirdetik ki a tábla végzését*, s nyomban a kihirdetés után Szellénét *szabadon bocsátják.*

Öttvös Dániel dr. halála.

(Elhunyt városi kerületi orvos.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 12.

Arad orvosi karának gyásza van, oly gyásza, melyben részt vesz a város egész társadalma is. *Öttvös* Dániel városi kerületi orvos halt meg, ki mint orvos s mint a közélet embere egyformán megérdemli azt a részvétet, mely halálhirére elfogta a sziveket. Halála hirtelenül jött, mert — bár beteg volt — senki sem gondolt még arra, hogy a jókedélyü, munkában élő orvosnak itt kell hagynia a mi világunkat, melynek ő hasznos, megbecsült tagja volt.

Betegsége, melyből hirtelenül támadt halála eredt, az idei tavaszon vett erőt rajta. Szivbaja sulyos beteggé tette, ugy hogy Buziásra ment enyhülést keresni. Mikor visszatért, erősen meglátszottak rajta a betegség nyomai, mindamellett a kerületi orvosi hivatallal járó teendőit elvégezte, s folytatta orvosi gyakorlatát is. Az utóbbi időben semmi roszszabbodás sem mutatkozott rajta. Tegnap délelőtt még megjelent a városháza orvosi hivatalában, délután rendelő órát tartott, ma reggel azután utolérte a halál.

Reggel felkelt, s mielőtt a hivatalával járó piaci vizsgálatra indult volna, ujságot olvasott. Háromnegyed nyolckor hirtelen *kiejtette a lapot kezéből, hátra hanyatlott a székén*, s nejének intett, hogy nyissa ki az ajtót, mert nem jut levegőhöz. Néhány percig tartó haláltusa után pedig *kiszenvedett.*

Legközelebbről éri a gyász nejét, szül. *Szarka* Jankát és gyermekeit: Aladárt és Andreát. Kivülük számos rokon, az orvosi kar és nagyszámu ismerőse fájlalja halálát.

Öttvös Dániel dr. 63 éves volt. Erzsébetfalván született, s a bécsi egyetemen avatták 1866 ban az összes orvosi tudományok tudorává. Mielőtt Aradra került volna, Pankotán volt orvos. Aradváros szolgálatában mintegy husz éve áll, mint kerületi orvos. Ezenkivül tb. főorvosa volt Torontálmegyének, tb. járási orvosa Aradmegyének, s orvosa az aradi iparosok első betegsegélyző és temetkezési egyesületének. Mint városi orvos éppen e héten végzett ügyeletes szolgálatot, s az orvosi hivatal tábláján, ma, halála után is ott volt még a felirás:

> *Felügyelő orvos:*
> 1903. november 8—14-ig
> *Dr. Öttvös Dániel.*

A társadalomban általában kedvelték Öttvöst, ki jóizü humorral, jó kedélylyel látta el a társaságokat. Az ujságirőknak kedves embere volt, s igen gyakran megállitotta a laptudósitókat egy-egy elmondandó „szenzáció" kedvéért

Temetése péntken délután három órakor lesz a Rákóczi-utca 4. számu házból. A kartársak nevében a bucsubeszédet *Brück* Gyula dr. városi kerületi orvos tartja. Brücköt az orvosszövetség mai ülésén kérték fel erre a tisztre. Az orvosszövetség, mely a gyászeset alkalmából ülésezett, mély részvétének adott kifejezést a haláleset felett, s erről a gyászoló családot is értesiti. Az orvosok testületileg vesznek részt a temetésen, az elhunyt koporsójára koszorut helyeznek, s gyászjelentést adtak ki. A

városi s külön a rendőrségi tisztviselők is koszorut tesznek Öttvös ravatalára.

A család gyászjelentése igy hangzik: Özv. dr. Öttvös Dánielné szül. Szarka Janka és gyermekei Aladár és Andrea, a maguk és számos rokonaik nevében mélyen megtört szivvel jelentik a felejthetlen jó férj, édes atya, rokon és barát dr. *Öttvös* Dániel, Arad sz. kir. város kerületi orvosa, Torontálmegye tb. főorvosa, Aradmegye tb. járás-orvosának stb. stb., 1903. évi november hó 12-én, reggeli 3/48 órakor, életének 63 ik s boldog házasságának 22 ik évében, hirtelen történt gyászos elhunytát. A boldogultnak földi maradványai november hó 13-án, délután 3 órakor fognak Rákóczi-utca 4-ik sz. a. házból a helybeli közsirkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő gyászmise áldozat lelki üdveért november hó 14-én, délelőtt 8 órakor fog a helybeli főtisztelendő Minorita-atyák szentegyházában a Mindenek Urának bemutattatni. Aradon, 1903. november 12. Nyugodjék csendesen!

Az aradi iparosok első betegsegélyző és temetkezési egyesület a következő értesitést adta ki a gyász alkalmából: Az egyesület elnöksége mély sajnálattal tudatja *Öttvös* Dániel dr. szeretett és felejthetetlen orvosának folyó évi november hó 12-én váratlanul bekövetkezett gyászos elhunytát. A végtisztelet megadására a tagok f. hó 13-án délután két órakor a Magyar-utca 4. számu egyesületi helyiségben gyülekeznek. *Rosmanith* Albert, elnök.

MULATSÁGOK.

(—) **Az atléta bál.** *Az Aradi Atlétikai Klub* Andrássy-téri klubhelyiségében tagjai részére szombaton, azaz 14-én este fél 9 órakor *teaestélyt* rendez. E teaestélyen óhajtja megbeszélni az ugyanekkor ülésező választmány az atléta bál érdekében szükségesnek vélt intezkedéseket, a bálrendező bizottságot kijelölni, és felkérendő hölgyeket, kiket a bálonbemutatandó körmagyar és palotástáncban való részvételre megnyerni óhajtanak.

(=) **A lippai róm. kath. jótékony nőegylet** november hó 21 én a „József főherceg" szálloda nagytermében, saját pénztára javára táncal egybekötött hangversenyt rendez.

A megvesztegetett biró.

(Soós Kálmán dr. a vádtanács előtt.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, november 12

A delegált pestvidéki törvényszék vádtanácsa ma tárgyalta *Soós* Kálmán dr. budapesti büntető törvényszéki biró kifogásait, amelyeket az ellene folyó megvesztegetési bünügyben beadott ügyészi vádiratban foglalt vádpontok tekintetében nyujtott be *Weisz* Sándor dr. védőjével együtt.

Soós Kálmán dr. volt büntető törvényszéki biró ellen dr. *Magyar* István dr. kir. ügyész vádiratában azt a vádat emeli, hogy *Schwarcz* Abrahám nevü rovott multu ügynökkel szövetkezve megsarcolta azokat a pőrös feleket, akiknek bünügyében ő mint a büntető törvényszék felebbviteli tanácsának volt előadó birája itélkezett. Soós biró ellen *megvesztegetés büntettéért* a következő esetekben folytattak bünvizsgálatott: Sárkány Arnold konyakgyári igazgatótól (az Eszterházy cognacgyár — Blau M fiai ügyben) dr. Barta Oszkártól (Blau M. fiai ügy), Schlesinger Loótól (a Ney Simon contra Schlésinger Leo csalási ügyben), Szamek Jakabtól (a Lueger Imre és Fisch Jakab kontra Szamek ügyben), Rubinek Bernáttól (a Mayer Alajos pcontra Rubinek ügyben), Schwarcz Adolftól és ennek sógorától Rózsa Gyulától (a Rohska Pál contra Kaiser Ferenc ügyben), Anders Jánostól (Anders—Horváth János ügyben), Mészáros Károlytól (a Breuer Soma — Weisz ügyben) Schwarcz Abrahám megbizottja közvetitésével ajándékot, pénzbeli jutalmat követelt és fogadott el.

Ezen vádak tekintetében Soós biró azzal védekezett, hogy ezeket Schwarcz Ábrahám az ő tudta és beleegyezése nélkül a saját számlájára követte.

A budapesti büntetőtörvényszék azonban, amely előtt Schwarcz Ábrahám beismerő vallomást tett, elrendelte nemcsak Schwarcz Ábrahám, hanem Soós biró ellen is a vizsgálati fogságot személyi megbizhatatlanság miatt.

A mai vádtanácsi tárgyaláson *Sygfried* József elnökölt. Előadó biró dr. *Novotny* Károly, szavazó biró *Verebélyi* Ignác táblai biró volt.

A tárgyaláson a két fogva levő vádlott védőjükkel jelent meg. *Soós* birót Veisz Sándor dr., *Schwarcz* Ábrahamot pedig Nessi Pál dr. ügyvéd védi.

A délelőtt fél 10 órakor kezdődő tárgyaláson *Novotny* dr. előadó biró kezdte meg az ügy ismertetését. Határozottan ma nem került a sor.

TANÜGY.

(—) **Az Aradvidéki Tanitóegyesület** összes helybeli és vidéki tagjainak küldöttünk volt egy egy belépési nyilatkozatot. Tisztelettel megkérjük az érdemes kartársakat, sziveskedjenek az emlitett nyilatkozatot aláirni és az egyesület elnökének cimére (polgári fiuiskola) beküldeni. Az elnökség.

Birság a papirgyári bűz miatt.

(Ami Aradot érdekli.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 12

A szalmaanyag papirgyár büzét Aradon versbe fogták lelkes büzbarátok, külföldön pedig csaknem megbirságoltak miatta egy gyárat. Németország egy kis városában történt az eset, hol a büz miatt szintén van szenvedni valójuk mindazoknak, kiket az ősz nem szerencséitett meg jókora náthával.

Egy német papiripari szaklapban olvassuk erről a következő hirt:

„Dietrich Oszkárt, weiszenfelszi (németországi) szalmaanyagpapirgyár tulajdonost a gyára által terjesztett kellemetlen büz miatt száz márka rendőri birságpénzzel sujtották. A tulajdonos ezt a kihágást a biróság elé vitte és az ottani polgári biróság október 30 án tárgyalta az ügyet. A bizonyitási eljárás befejezte után az államügyész kétszáz márka pénzbüntetést inditványozott a gyártulajdonosra kiszabni. A védő a felmentés mellett foglalt állást, mert bebizonyitást nyert, hogy minden lehetőt megtett, hogy az iparengedély kapcsán kikötött feltételeknek megfeleljen.

A biróság a gyártulajdonost *felmentette*, a mit a következőkkel indokolt:

Városszerte tudott dolog, hogy a gyárüzem csaknem elviselhetetlen büzzel jár. Itt azonban arról van csak szó, hogy Dietrich Oszkár megtett-e minden intézkedést, hogy a bajon segitsen. A hatóságok a telepengedély megadásánál nem jártak el kellő óvatossággal. Még nagyon sok javitani való van hátra, de hogy hogyan történjék ez, annak módját előbb meg kell keresni. Dietrich mindig arra törekedett, hogy a kellemetlenségeket elháritsa, vagy legalább is kevesbbitse. Egészen talán sohasem lehet a büzt megszüntetni. Ha a város lakói élvezik a gyáripar előnyeit, meg kell békülniök annak hátrányaival is."

Ugy látszik, Weiszenfelszben nem ismerik még a hallei titkot, melyet az aradi hatóság oly eredménytelenül próbált kinyomozni.

Csodálatos, hogy a weiszenfelszi rendőrség birságpénzekkel akart a kellemetlen helyzeten segiteni. Mert vajjon megszünt volna-e a büz, ha a gyártulajdonos le is fizette volna a száz, vagy kétszáz márka büntetést?

SZINHÁZ ES IRODALOM.

A szinház műsora:

Péntek: Fedóra, szinmű. Hegyessi Mari vendégfellépésével. (Páros bérlet.)

Szombat: Denise, szinmű. Hegyessi Mari vendégfellépésével. (Páratlan bérlet.)

Vasárnap: Stuart Mária, tragédia. Hegyessi Mari vendégfelléptével. (Páros bérlet.)

* **K. Hegyessy Mari** asszony, a budapesti Nemzeti Szinház müvésznője, holnap, pénteken kezdi meg több napra terjedő vendégszereplését, mint az aradi Nemzeti Szinház állandó vendége. Első fellépése a *Fedora* szinmüben lesz, melyben a müvésznőnek kitünő szerepe van. Az előadás iránt széles körben nagy az érdeklődés.

Obstrukció — hajnalig.

Az ujoncozási javaslat a Ház előtt

(A miniszterelnök inditványa. — Zárt ülés. — A meggyanusitott házelnök. — Kedélyességek a zárt ülésen.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, november 12.

A képviselőház mai ülése a mily csendesen indult, épp oly viharossá nőtte ki magát. A vihart *Tisza* István előre jelzett napirend-inditványa okozta, melylyel az volt célja a miniszterelnöknek, hogy a kormányprogramm feletti vität félbeszakitva, az *ujoncjavaslat tárgyalásába* kezdjen bele a képviselőház.

Az obstrukció szempontjából ez az inditvány nem jelent megváltozott helyzetet, mert csak a vita anyagát tereli át más térre, mindazonáltal a harcias ellenzék ragaszkodik a jelenlegi vita-anyaghoz, s már a mai napon rengeteg sok nehézséget igyekezett görditeni a miniszterelnök inditványának elfogadása elé.

A régi obstrukció legviharosabb napjaiból emlékezetes kép elevenült fel ma a Házban. Az ellenzék hirtelen felkavarta a hangulatot. Izgalommal volt terhes a levegő. Fülsiketitő zaj, szenvedélyes kifakadások és közbekiáltások egész légiója, zárt ülés, nyilt ülés, abcugolás, padok verése, hajnalbanyuló obstrukció, — szóval méltó párja akadt annak a hirhedt ülésnek, mikor legutóbb a parlamenti megvesztegetés viharaiban *Khuen-Héderváry* gróf kisérletet tett az indemnitivel.

Egy körülményt azonban tekintetbe kell venni és ez az, hogy Khuen alatt a függetlenségi párt egységesebb volt, mint ma, viszont akkor a néppárt nem állott olyan intranzigens alapon. Ezzel szemben az akkori szabadelvü tábor hihetetlenül nagy volt, olyannyira, hogy mikor a szavazás megtörtént, egyedül szabadelvü pártiak körülbelül száznyolcvanan voltak, az ellenzék pedig kivonult. Ma persze más a helyzet s éppen azért másképp alakult a következmény is.

Tisza, mint tudjuk, már szerdán megakarta tenni a napirendi inditványt, de mert akkor az indemnitás a bizottságban még nem volt elintézve, elhalasztotta tervének végrehajtását mára. Ez meg is tör-

tént. Déli két óráig rendben folyt minden. Akkor felállott Tisza István gróf s rövid indokolással a pénteki ülés napirendjére az ujoncjavaslatok tárgyalását kérte kitüzni.

Az ellenzék rögtön hozzáfogott az egészen rendkivüli eszközök alkalmazásához. A tomboló vihar teljes erejével kitört. A balmezőn irtózatos lárma támadt. A képviselők felugráltak, az öklök a levegőbe emelkedtek és a sértő kifejezések egész zápora hullott a miniszterelnök szürkülő fejére.

Ez volt a bevezetője a mai éjjeli háborunak, a melyet aztán egy hosszu és részleteiben igen kedélyes zárt ülés követett. *Egész éjjel zárt ülésben obstruált az ellenzék.* Nyilvánvaló volt, hogy csak időt akarnak nyerni, mert komoly mondanivaló az ülésen alig akadt. *Lengyel* Zoltán, *Gabányi* Miklós, *Váradi* és *Udvari* Ferenc — ilyen kaliberü szónokok vitték a szót, a kik füt-fát összehordtak, hogy kifárasszák a szabadelvü pártot. Ez azonban helyt állott. A képviselőház folyosóin, meg a buffetben a honatyák lehevertek a pamlagokra, vigan poharaztak, kártyáztak is, de a mikor *Perczel* becsengette a pihenő hadat, bevonultak a terembe és odaálltak a — mulatók közé. No, mert ha a dolognak olyan komoly háttere nem volna, a hajnalba nyuló ülésen igen jót lehetne mulatni.

Hogy a klasszikus ülésen mi minden történt, azt itt nem vázoljuk, hanem utalunk alábbi tudósitásunkra, melyben töviről-hegyire meg vannak irva az események.

Tisza megteszi az inditványt.

A képviselőház mai ülése a rendes időben kezdődött. Letárgyaltak huszonöt mentelmi ügyet s azután *Kaas* Ivor br. állott fel, hogy a kormány programmjához hozzászóljon.

Kaas pontban két órakor fejezte be szavait. Nyomban utána felemelkedett *Tisza* István gróf miniszterelnök s a Ház általános várakozása és nagy mozgalma közt hozzáfogott a napirendi inditvány megtételéhez.

Rövid, egyszerü szavakban kijelentette hogy az *ujonclétszám megállapitása okvetlenül szükséges*, az már tovább el nem odázható. Az ujoncjavaslat tárgyalásánál a képviselők mindazt elmondhatják, a mit a kormány programmjáról elmondani akartak. Inditványozza, hogy a céltalan és tárgytalan programmvita félbeszakitásával *holnapra az ujonclétszám tárgyalását tüzze ki a Ház.*

Oriási, szünni nem akaró lárma és szokatlan vihar kerekedett erre. A baloldali képviselők felugráltak helyeikről s tele torokkal kiáltották:

— Ki vele!

— Nem engedjük!

— Abból ugyan Tisza nem eszik!

— Abcug!

A jobboldali képviselők éljenzéssel és tapssal felelnek a tüntetésre.

Thaly Kálmán jut először szóhoz a hirtelen támadt viharban. Eddig a vita tárgyalása — ugymond — higgadtan folyt s nincs ok annak félbeszakitására. *A miniszterelnök inditványa már a szoldateszka befolyásának tulajdonitható. Jobb lenne mindjárt egész nyiltan Lobkovitz herceg hadtestparancsnokot helyezni a kormány élére.* (Nagy zaj.) A bekövetkezendőkért a felelőséget a miniszterelnökre háritja. (Folytonos zaj.)

Rakovszky István akar most szólani. Ugyanekkor felemelkedik *Holló* Lajos is.

Mielőtt valamelyik beszélhetne, *Perczel* Dezső elnök csenget s a vihar elültével igy szól:

— Többen jelentkeztek a képviselő urak közül felszólalásra a *házszabályokhoz.* Miután nekem *e tekintetben aggályaim vannak* . . .

Tovább nem folytathatta. Az elnököt óriási zaj akadályozta meg a beszédében.

Olay Lajos felszaladt az elnöki emelvényre, s átnyujtja neki a *zárt ülést* kérő ivet.

Elnök a zárt ülést elrendeli. Ezt megelőzőleg szünet volt, mely alatt a képviselők a buffet-ban és a folyosókon tárgyalták az eseményeket.

A jobb oldali folyosó egyik sarkában *Tisza* István gróf állott s barátaival beszélgetett. A baloldali folyosón a vitarendező bizottság tagjai tanácskoztak.

A zárt ülés.

Pontban délután 3 órakor nyitotta meg *Perczel* Dezső elnök a zárt ülést.

Olay Lajos indokolta meg első sorban, miért kérték a nyilvánosság kizárását. A zárt ülésen a helyzetet kivánja az ellenzék megbeszélni. Ami őt magát illeti, őszintén kereste a módot a becsületes kibontakozásra. Nagyon sajnálja, hogy ezt nem sikerült megtalálni, mert a király teljesen elzárkózott a nemzet azon követelésétől, hogy a *magyar nyelv az állam minden intézményében, igy a hadseregben is érvényesüljön.* A miniszterelnök programmjában nincs semmi nemzeti, az *teljesen aulikus. Tisza politikája udvaronc-politika.* (Nagy mozgás és zaj.)

Tisza István gróf: Kijelenti, hogy zárt ülésen eszmecserébe nem bocsátkozik. Szivesen felveszi a vitatkozást nyilt ülésben bármikor, de zárt ülésben soha. *Tiltakozik Olay azon vádja ellen, hogy ő aulikus lenne.* A ki az ő programmbeszédét elolvasta, az nem tarthatja őt udvaroncnak. Annyira hasonlit ő az udvaronchoz, mint a *kuvasz-kutya az ölebhez.* (Helyeslés jobbról.) Kijelenti nyiltan, hogy őt soha más nem vezette és nem fogja vezetni cselekedeteiben, mint meggyőződése. (Élénk tetszés jobbról.) Soha nem törődött és nem törődik azzal, hogy mit tesz, tetszik-e akár felfelé, akár lefelé. (Helyeslés.)

Rakovszky István volt a következő szónok. Egyetért a miniszterelnökkel abban, hogy a közügyeket a nyilvánosság előtt és nem zárt ajtók mögött kell tárgyalni. Most azonban *merénylet történt a Ház szabad tanácskozási sorrendje ellen* (Helyeslés balról, tiltakozás a jobboldalon), a melyért nem csak a miniszterelnököt, de Perczel képviselőházi elnöket is vádolja. Ismerve, ugymond, az elnök tehetségeit, e lépésben nem lehet tévedést látni, mert az *szándékos volt* és arra irányult, hogy e épes távolodás legyen attól a szellemtől, a melyet eddig *Apponyi* ragyogtatott az elnöki széken.

Perczel Dezső elnök kijelenti, hogy ő csak tisztázni akarta a helyzetet, ő csak azt akarta mondani, hogy nem fogja megengedni, miszerint a házszabályokhoz való szólás cimén a *tárgy érdemére* szóljanak. (Nagy zaj balról.) Neki mint mindig, ugy most is a házszabályok megtartása volt a célja. (Helyeslés jobbról.)

Holló Lajos szerint az elnök azzal követett el házszabálysértést, hogy *előzetes tájékozást* akart szerezni a felől, hogy a házszabályokhoz mily értelemben akarnak hozzászólani, holott a házszabályokhoz való szólás joga feltétlenül megilleti a képviselőket.

Beszéde további folyamán kérdi a miniszterelnököt, hogy ha ez a harc, mely a nemzeti nyelv mellett folyik, az ujoncjavaslatnál is teljes erővel fog kitörni, milyen eszközökkel és módokkal vél célt érhetni, mire alapitja vajjon a reményét? Talán arra, amit félig-meddig kijelentett, hogy t. i. *ex-lexben feloszlatja a Házat és neki alkalmasabb Házat hoz össze?* (Nagy mozgás). Mielőtt másra térnének át, e kérdésekre szeretne határozott választ kapni a miniszterelnöktől.

Szentiványi Árpád: Figyelemmel kisérte a zárt ülést kérő képviselők szavait, de nem talált abban kellő indokolást arra, hogy a zárt ülésre szükség lenne. Ajánlja, hogy térjenek át a *nyilt* ülésre.

Rónay János és *Rakovszky* személyes kérdésben szólaltak fel.

Trubinyi János kijelenti, hogy hallotta, mikor több képviselő az elnöktől a házszabályokhoz szót kért s az elnök azt kategorice megtagadta. Ezért kértek a baloldali képviselők zárt ülést.

Simonyi-Semadam Sándor megerősiti Trubinyi állitásait.

Berendezkedés — éjjelre.

Lengyel Zoltán állott most fel szólásra. Jobbról általános derültség támad, többen kivonulnak.

— Minthogy jegyzeteimből is kivánok felolvasni annyit, — kezdte Lengyel Zoltán — a mennyit a házszabályok megengednek, kérem az elnök urat, hogy mivel sötét van, *gyujtassa meg a lámpákat.* (Nagy derültség.)

Elnök szünetet rendel, miközben kigyulnak a villamos lámpák.

Szünet alatt a miniszterek és képviselők kiözönlöttek a folyosóra s onnét, mint valami egységes vezényszóra, rohantak valamennyien a buffetbe ebédelni. Ott a hideg ételekkel rogyásig megrakott asztalok körül nyomban hozzáláttak az étkezéshez. Maga a miniszterelnök kezével kapott fel egy tele tányért s annak tartalmát ott ette meg állva.

A képviselők teljes elszántsággal készülnek a hajnalig tartó ülésre. A buffet és a folyosó pamlaga *tele vannak névjegyekkel.* Ezek azokat a helyeket jelölik meg, melyeket a képviselők lefoglaltak éjjeli pihenésre.

Kisebb-nagyobb csoportokba verődtek össze a honatyák és mindenütt a szabadelvüek vitték a szót. Látszott rajtuk, hogy nagyon szeretnék az ellenzékieket más meggyőződésre hangolni. Az ellenzékiek azonban rövid és elutasitó válaszokat adtak:

— Nem engedünk a negyvennyolcból — felelték a kapacitáló kormánypártiaknak.

Leghangosabb volt *Olay* Lajos. A sok beszédtől és kiabálástól teljesen berekedt már, de azért messze hallhatóan kiáltotta oda egy kormánypárti csoportnak:

— *Ha holnap délig maradunk itt, akkor sem engedünk!*

Ezalatt Tisza István a miniszteri szobában tartózkodott. Majd kijött a folyosóra és felkereste *Perczel* Dezső házelnököt, akivel együtt aztán megint visszavonultak a miniszteri szobába. Itt kettesben hosszu ideig tanácskoztak.

Obstrukció a zárt ülésen.

Perczel Dezső elnök há.omnegyed öt órakor nyitotta meg ujból a zárt ülést.

Lengyel Zoltán széles mederben folytatja obstrukciós beszédét. Beszélt a katonai szakiskolákról és sok egyébről, a mivel az időt tölteni lehet, a Ház fáradtan hallgatta az obstrukciós szónokot.

Fél hat órakor az elnök ujból szünetet adott. Utána Lengyel Zoltán folytatta beszédét. Hosszasan fejtegette a hadkiegészitő parancsnokságok beosztásának szükségességét, és sokat beszélt Tisza István napirend-inditványáról.

— Mit akart ezzel Tisza? — kérdezte Lengyel. — Tisza — ugymond — felhuzott egy szép csizmát és most azon veszi észre magát, hogy a csizma nagyon szoritja. Azt most le akarja huzni Perczel elnök segitségével, de sehogyse sikerül, és valószinü, hogy a csizmahuzásban a láb is, a csizmahuzó is összetörik.

Hosszu beszéde végén megköszönte a figyelmet, hogy a Ház őt oly türelemmel végighallgatta, és kéri a Házat, hogy a következő szónokot is hasonló figyelemmel tüntesse ki.

Lengyel Zoltán pontban *fél 8 órakor* fejezte be beszédét.

Utána általános derültség között felállott *Gabányi* Miklós, a legkedélyesebb honatya, a ki con amore szokott diskurálgatni a közbeszólókkal.

— Feladatául — ugymond — azt tüzte ki, hogy a *mai kedélyes estén* elmesélje az obstrukció hosszu történetét.

Es Gabányi csakugyan belekezdett az obstrukció történetébe. A mikor a Héderváry-kabinet történetére tért át, rámutatott *Rákosi* Viktorra és azt mondta:

— Megirtam én erre vonatkozólag egy hosszu szép cikkben az én véleményemet, át is adtam a cikket az én Viktor barátomnak, de az nem merte közölni, mert — *nagyon komisz volt.* (Derültség.) Nagyon csodálkozom ezen, mert én, mint a latin mondja; „Quidquid agas . . .

Itt aztán megakadt a jó Gabányi. Nem tudta tovább a citátumot és várakozásteljesen tekintett Rákosi Viktorra.

— . . . prudenter age, de csak ugy, ha több latin citátumot nem használsz — segitett neki hangos derültség közt Rákosi Viktor.

Gabányi: Ne beszélj, Viktor, nem tudod, hogy: *Quin tancet, contensiri videtne?*

Ezt a gyötrelmesen rossz latinságot a Ház óriási, percekig tartó kacajjal fogadta.

Gabányi aztán folytatta az obstrukció történetét és mindig nagy derültség között beszélt össze tücsköt-bogarat.

Kártya-kompániák alakulnak.

Háromnegyed tiz óra van éjjel . . .

A zárt ülés még egyre tart, a melyről a képviselők nagyobb része kivonul a folyosókra. A Ház már nem is határozatképes.

Perczel elnök a buffet-ből becsengeti a képviselőket, a kik sürü tömegben bevonulnak. Többen kocsira ülnek és fáradtan távoznak, köztük *Tallián* földmivelésügyi miniszter is. A többi miniszter azonban jelen van.

A buffet zsufolásig tömve, a képviselők nagy része vacsorához ült. A vendéglőnek jó napja van, ma már harmadszor hozatott ételt és italt. Elkel minden, ha ötször annyi volna is. Egy perecért, meg egy pohár borért valóságos harc folyik az asztalok mellett.

Ezalatt bent *Várady* folyton beszél s kijelenti, hogy másfél óra előtt nem is szándékozik elhallgatni.

A folyosón hire jár, hogy *Papp* Zoltán és a néppárti *Udvari* Ferenc készülnek még beszélni a zárt ülésen. Papp három, Udvari egy óra hosszáig szándékozik igénybe venni a Ház türelmét.

A folyosó pamlagain szanaszét hevernek a képviselők. *Tisza* miniszterelnök is megjelenik, aztán visszamegy a nagyterembe.

Perczel Dezső elnök fáradtan dől vissza székében és apatikusan hallgatja Várady beszédét. Künn a folyosón a szabadelvüek kapacitálják az ellenzéket, hogy álljanak el a szótól, de hasztalanul. A baloldal veri a mellét és nem akar engedni.

Egyes termekben és az olvasóban vigan kártyáznak. A Ház mágnástagjai estély-öltözékben visszatérnek a kaszinókból.

Várady a miniszterelnök közjogi botlásairól beszél. A jobboldal ismét kivonul.

— A Ház nem tanácskozás képes — mondja a szónok.

Perczel megnyomja az összes csengőket s a szabadelvü párt padsorai ismét benépesülnek.

Várady az 1867. évi XII. t.-c. 11. §-ának magyarázásába fog, majd áttér a katonai oktatásra. Aztán utal arra, hogy Perczel elnököt az erőszak vezeti. Ezzel kapcsolatban azon véleményének ad kifejezést, hogy erőszakot csak erőszakkal lehet viszonozni.

Most *Udvari* Ferenc következik. Általános derültség közt azzal a panasszal kezdi, hogy a szabadelvü párti képviselők egy része *vigan kártyázik odakint.* Ez az oka, hogy a Ház nem határozatképes.

— Hányan kártyáznak? — kérdezik belül.

— Azt hiszem, lehetnek vagy *nyolcvanhatan* — felel Udvari viharos derültség közt.

— Akkor nem is határozatképesek odakint, — szól közbe *Pichler* általános kacagás közt.

Udvary kéri az elnököt, intézkedjék, hogy a *kártyakompániák szétsprengoltassanak.* (Viharos derültség.)

— Intézkedni fogok — felel az elnök.

Udvari ezután a kormány nemzetiségi programmjáról beszél hosszasan. Majd szünetet kér.

Elnök elrendeli a szünetet.

Éjfél előtt.

Tiz percnyi szünet után az elnök ujból megnyitja az ülést.

Udvari Ferenc felállt és kijelenti, hogy áttér beszéde második részére. Foglalkozik a katonai neveléssel és általános derültség közt belevonja a vitába a — *korallltenyésztest.* Majd egy ügyes fordulattal áttért a Humbert-pörre és az abban szereplő egyik Wertheim-kasszára. Ennek a Wertheim-szekrénynek az a nevezetessége, hogy — üres volt.

— Ilyen Wertheim-kassza — mondja Udvari hatalmas kacaj között — a Tisza István programmja.

Udvari után *Papp* Zoltán állott fel szólásra és azzal kezdi, hogy legalább is éjfél után fél egyig akar beszélni. Beszéde elején hosszan indokolja a zárt ülés szükségét.

Ezalatt a folyosókon különös látkép tárul a szemlélő elé. A piros bársony pamlagokon fáradt, álmos képviselők hevernek szanaszét, olyik a cipőjét is lehuzta a nagyobb kényelem kedvéért. A folyosók valóságos hálószoba benyomását teszik.

Legvigabb az élet a buffetben. Az asztalok mellett már nincs hely, annyira zsufolva van a tágas terem. A pártárnyalatok itt is képviselve vannak. Egyik asztal az ó szabadelvüekké, másik a volt nemzetiekké, harmadik a néppárté, legvigabb poharazás zaja hallatszik a szélsőbaliak asztala felől.

Ott ül a szélsőbaliak közt *Bakonyi* Samu is, a debreceniek kuruc követe. Bakonyi egyszerre csak feláll és távozni készül.

— Hová Samu bátyám? — kérdezte tőle egy fiatal szélsőbali honatya.

Bakonyi a fejébe csapja pörge kalapját és nyugodtan szól vissza:

— Debrecenbe öcsém, de a *mai ülés folyamán még visszajövök* . . .

A baloldali folyosón a vitarendező bizottság ütötte fel tanyáját. A képviselők mai éjszakája ennek a bizottságnak a kezébe van letéve. A vitarendezőktől függ, hogy a szabadelvüek mehetnek-e haza aludni. Pedig a vitarendezők nem szántak a kormánypártiaknak valami nyugodalmas éjszakát. Azt tervezik, hogy Papp Zoltán után *Kaas* Ivor báró fog beszélni hajnali három óráig.

Nincs kizárva, hogy éjfélkor valami fordulat áll be.

Hajnali fél háromkor.

A zárt ülés fél 1 órakor szerencsésen végett ért. Addig *Papp* Zoltán beszélte ki az ülést, a ki képtelennél képtelenebb témákat hozott elő, hogy az ülést minél tovább huzza.

Perczel Dezső rövid szünet után megnyitotta a *nyilt ülést.*

Bakonyi Samu volt az első szónok, a ki élénken kifogásolja, hogy az ülést tovább folytassák, mert most már november 13-ika van, ezen a napon pedig a november 12-re hirdetett ülést nem lehet megtartani.

Rátkay László a miniszterelnököt támadja a miatt, hogy megakarja szavaztatni a házszabályok megsértésével és kijátszásával a katonai javaslatot.

Perczel Dezső elnök megmagyarázza Rátkaynak, hogy semmi házszabály ellenes dolog nem történt.

Papp Géza, majd *Kristóffy* József hatásos beszédben ajánlották a miniszterelnök javaslatának elfogadását.

Tisza Istvá gróf miniszterelnök állott most fel szólásra. Fél óránál tovább tartó

nagyhatásu beszédben erélyesen szemére vetette az ellenzéknek mai viselkedését, mely az ország lakosságában a *parlament iránti hitet alaposan tönkretette.* (Élénk helyeslés jobbról.)

A miniszterelnök beszédét rendkivül sok közbeszólás zavarta. Valaki ezt mondotta:

— Tisza ugy is felfogja oszlatni a Házat.

— *Ezt még nem teszem* — felelt a miniszterelnök — *bár indokolt volna a feloszlatás . . .*

Tisza István beszéde további során kijelenti, hogy a zárt ülések tartása *gyerekes csiny az ellenzék reszéről.*

A miniszterelnöknek ezt a kijelentését óriási lárma fogadta, ugy, hogy Perczel elnök kénytelen volt *felfüggeszteni az ülést.*

Szünet alatt Olay Lajos hamarosan elővett egy ivet és husz képviselővel aláiratott egy zárt ülés iránti kérvényt, melyet átadott Perczel Dezsőnek.

Perczel Dezső bejelenti, hogy miután husz képviselő *zárt ülést kért*, azt ezennel elrendeli.

A zárt ülés előtt szünet volt. Ez hajnali fél háromkor történt.

Reggel három órakor.

A zárt ülés folyik.

A szabadelvü képviselők közül mintegy kétszázötvenen vannak jelen, az ellenzék azonban alaposan megfogyatkozott. Alig hatvanan lézengnek a teremben és folyosókon, ezek is erősen meg vannak törve.

A néppárt teljesen rezerváltan viselkedik.

Az ellenzékiek azt mondják, azért vannak jelen most már, hajnali három órakor oly kevesen, mert a párt hiányzó tagjai *hazamentek aludni*, hogy korán reggel felválthassák azokat, a kik „dolgoznak".

Az ellenzék el van tökélve, hogy nem enged és addig folytatja a harcot, a meddig birja.

Az inditványt elfogadják.

A zárt ülésen *Olay* Lajos és *Ráth* Endre vitték a szót, a kik tiltakoztak a miniszterelnök nyilatkozatai ellen s azokat visszautasitották.

Perczel Dezső elnök ujból elrendelte a nyilt ülést.

Berekesztetvén a vita, **a Ház egyszerü szavazással, óriási többséggel elfogadta a miniszterelnök napirendi inditványát,** *e szerint pénteken a kormány-programm felett folytatott vita megszakitásával az ujoncozási törvényjavaslatot fogja tárgyalni a képviselőház.*

A baloldal leirhatlan lárma és zaj közt vette tudomásul az eredmény kihirdetését. Odakiáltoztak a szabadelvüpárt tömött padsorai felé:

— Ne higyjék, hogy ezzel vége van!

— A mai napnak még folytatása, hosszu folytatása következik . . .

Erre *Perczel* Dezső elnök kihirdette, hogy a legközelebbi ülés ma — pénteken — délelőtt 10 órakor lesz.

Az ellenzéki képviselők ülés után nem mentek haza, hanem egyik kávéházban csoportosultak s ott kimondották, hogy a *legádázabb technikai obstrukció* terére lépnek.

HIREK.

— **Bánffy pártja.** *Budapestről* táviratozza tudósitónk: A képviselőház mai ülésének bőséges s üneteiben sok szó esett a folyosókon *Bánffy* Dezső br. programmjáról. Voltak, a kik nem hittek a zászlóbontás komolyságában, de ugy ezek, mint a hivők nagy elismeréssel szóltak Bánffy hazafias egyéniségéről, még azok is, kik hónapok előtt a harag hangján beszéltek róla. Az ó-liberálisok igy nyilatkoztak:

— Gyönyörü programmot vágott ki Bánffy apánk! Szivesen mennénk vele, de már *nem hagyhatjuk itt Tiszát a klerikálisok martalékául . . .*

— **Hieronymi Aradhoz.** *Hieronymi* Károly kereskedelemügyi miniszter ma a következő leiratot intézte Arad város közönségéhez:

Ő császári és apostoli királyi Felség folyó hó 8-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával a magyar királyi miniszterelnök ur előterjesztése alapján engem kereskedelemügyi magyar királyi miniszterré méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni. Midőn a cimmel tudatnám és közölném, hogy a kereskedelemügyi miniszter vezetését a mai napon tényleg átvettem, egyszersmind felkérem a törvényhatóság közönségét, hogy engem a reám váró fontos közérdekü feladatok teljesitésére irányulandó törekvéseimben törvényes hatáskörében támogatni sziveskedjék.

Budapesten, 1908. november 5-én. *Hieronymi* Károly kereskedelemügyi miniszter.

— **A Weitzer-féle örökség.** A város jogügyi bizottsága szombaton délután fél öt órakor ülést tart. Mint értesülünk, *Weitzer* János örökségi ügye kerül a bizottságban tárgyalásra.

— **A tartalékosok behivása.** A *B. H.* jelenti a következő, nagyon sok embert kellemetlenül érintő hirt: Az obstrukcióval kapcsolatban még egy uj komplikáció fog elérkezni, a mit röviden igy fejezhetünk ki: az obstrukció egyik célja volt a *kétéves katonai szolgálat* s kapják helyette katonáink a *négy éves katona-szolgálatot.* Mert ha a rendes ujonclétszámot nem szavazzák meg: akkor a kormány, hogy a békelétszámot fönntarthassa, kénytelen lesz az 1888. évi XVIII. törvénycikkely alapján *a tartalék első korosztályát* (tehát azokat, a kiket most mint kiszolgált hároméveseket visszatartottak) *és a póttartalékosok három első korosztályát tényleges szolgálatra rendeletileg behivni* s ott tartani addig, mig a „*kivételes állapot*" meg nem szünik, vagyis amig az obstruálók megakadályozzák az ujoncjavaslat törvényerőre emelését. A katonák, akik igy a négy éves szolgálat terheihez jutnak, aligha hálálják meg az obstruálóknak ezt a nemzeti vivmányt. A *huszársságnál* a tartalék első korosztályának benntartása nem lesz kikerülhető, mert a huszársságnak nincs póttartalékja.

— **A beteg német császár.** Potsdamból táviratozzák: A német császár javulása normális lefolyásu. Az éjszakákat nyugodtan tölti, napközben pedig rendesen végzi az államügyek elintézését.

— **Kitüntetett elnöknők.** *Mária Valéria* főhercegasszony, mint a magyar vörös kereszt-egyesület védnője, kéthelyi gróf *Hunyady* Károlyné szül. nádasdi és fogarasföldi Nádasdy Irma grófnőt, a *soborsini* és *Gantner* A. Károlyné szül. Gantner Mária urnőt, az *ujszentannai* vörös kereszt fiókegyesület társelnökét az egylet körül szerzett kiváló érdemeikért sajátkezü aláirással ellátott diszokmánynyal tüntette ki.

— **Brankovics pátriarka nagy beteg.** Karlócáról, a pátriarka köenyezetéből jelentik, hogy *Brankovics* György pátriarka, a hetvenegyéves egyházfő, Bright-féle vesebaja annyira előrehaladt stádiumban van, hogy a beteg *állapota aggasztó.* Betegségének tünetei már a mult évben mutatkoztak, bár akkor *Dankucz* udvari orvos cáfolta a betegségéről szóló hireket. Ennek tulajdonitják, hogy a pátriarka siet a temesvári püspöki szék betöltésével. Bizalmasai előtt annak az óhajtásának adott kifejezést, hogy *Letics* Györgygyel, unokaöcscsével szeretné betölteni a püspöki széket. A püspöki választó-zsinatot, bár az uj királyi biztos még ki sincs nevezve, már bejelentette a vallás- és közoktatásügyi miniszternek.

— **A német trónörökös regénye.** *Vilmos* császárnak derék fia, az ifju trónörökös, amióta elpárolgott az a romantikus szerelme, amelyet egy amerikai miss iránt rejtegetett a felséges papa előtt, kevés okot ad a pletykálásra. Nagy méltósággal viseli a trónörökösi tisztet és óvakodik attól, hogy a legparányibb folt essék annak makulátlan ragyogásán. Most azonban megszólalt a fáma. Nagy suttogással ugyan, de mesélik Berlinben, hogy a trónörökösnek valami elrejtett zugában a fővárosában egy kék szemü regénye rejtőzik. Egyszerü polgári leányka a kisasszony és még csak 17 éves, de rajongó a szerelme a szép trónörökös iránt. Hogy miként ismerkedett meg a két ifju lény, arról nem tud senki semmit. De az ismeretség hamar annyira intimmé lett, hogy a herceg a világ legboldogabb emberének mondta magát. Most azonban a felséges császár megtudta a titkot és állitólag heves jelenet volt közte és fia között. A jelenetnek pedig az lett a következménye, hogy abban az elrejtett zugban naphosszat sir most egy kis lány, mert nem szabad többé látnia az ő nagy szerelmesét.

— **Uj motoros-vasut.** A *Szarvasi Hirlap* irja a következőket: Megbizható helyről értesülünk, hogy illetékes szakkörökben komolyan foglalkoznak azon terv keresztülvitelével, hogy Szarvas és Mezőtur között személyforgalomra motoros vasut létesüljön a jelenlegi kávédaráló helyett. Örömmel üdvözöljük e tervet, melynek létesitése kiszámithatatlan előnyökkel járna mindkét városra nézve nem csak a társadalmi élet, de a kereskedelem felélénkitése tekintetében is. A teherforgalmat természetesen ez után is a gőzmozdonyu vonat bonyolitaná le.

— **Rozner főispánt meglopták.** Rozner Ervin főispánt, aki az este érkezett Budapestre a keleti pályaudvaron az a kellemetlen meglepetés érte, hogy hiányzott a pénztárcája, melyben több száz forint készpénz és értékpapir volt. Valami utazó zsebtolvaj keritette magához a főispán tárcáját.

— **Házasságok.** *Glasz* József csebei gépészmolnár a napokban vezette oltárhoz Világoson *Staub* Katica kisasszonyt, Staub József világosi előkelő iparos leányát.

Oláh Dezső f. hó 12-én köt házasságot Dévén *Lengyel* Hermin kisasszonynyal.

Faur J. Traján szabadhelyi tanitó vasárnap vezeti oltárhoz Ó Pécskán *Ponta* Lenke kisasszonyt, id. Ponta Demeter kedves és szép unokáját.

— **Eladott katonai titkok.** *Párisban* a napokban óriási visszaéléseknek jöttek a nyomára. Ugyanis kipattant, hogy a legujabb készitményü francia ágyuk modelljét, még eddig ismeretlen egyének *eladták az angol hadügyi kormánynak* s Angliában most a tüzérséget ilyen ágyukkal szerelték fel. Párisban szigoru vizsgálatot inditottak meg, melynek eredményeit a legnagyobb titokban tartják.

— **Megsebesült párbajsegéd.** Tegnap délelőtt, mint fiumei levelezőnk jelenti, pisztolypárbaj folyt le *Nikolaky* fiumei török-konzul és *Sietoelli* olasz sorhajóhadnagy között. Nikolaky golyója célt tévesztett, s midőn Sietoelli elsütötte pisztolyát, az egyik párbajsegéd nagyot kiáltva terült el. Az odasiető jelenlévők megvizsgálták s szomoruan tapasztalták, hogy az olasz sorhajó-

hadnagy golyója a *párbajsegéd lábába furódott.* Az eseten egész Fiumében mosolyognak.

— **Fölolvasás Vilmos császár operációjáról.** *Orth* berlini orvos tudós, ki a német császár megoperálása alkalmával szintén segédkezett, tegnap, mint egy táviratunk jelenti, az Orvosok Egyesületében erről felolvasást akart tartani. A terem zsufolásig megtelt, ugy hogy a szakorvosok helyet sem kaptak. Nagy csalódás érte azonban az egybegyülteket, midőn kihirdették, hogy Orth tanár *nem tartja meg felolvasását,* azon egyszerü oknál fogva, mert Vilmos császár ezt *egyszerüen megtiltotta.* A hallgatóság erre bár zugolódva, de minden tüntetés nélkül eloszlott.

— **Tifuszjárvány Temesvárott.** Temesvárott, mint tudositonk jelenti, már az év eleje óta lappang a hastifusz, de a legutóbbi hónapok alatt a betegedések száma ijesztő mérvben gyarapodik. Temesvárnak nincsen vizvezetéke, s ezért a hatóságok a baj elharapódzása ellen első sorban a magán- és közkutak szigoru ellenőrzését tartják szem előtt, de az eredmény eddig csak kevéssé megnyugtató. Január óta 97 betegedést jelentettek be (a tényleges szám bizonyára sokkal nagyobb) s ebből 20 végződött halálosan. A 28 tifuszbetegről tud a főorvosi hivatal, akik kezelés alatt állanak.

— **A fótisztelendő szatócs.** Az egyház szolgálatában érdekes szerep lehet az, amit némely plébános vállal megára. Vasárnap tudniillik az isten igéjét hirdetik, hétköznap pedig beülnek a szatócsboltba s mérik a hiveknek a cukrot, a zegfüszeget, ostornyelet, — pálinkát. Nem a szó szorosan vett értelmében. A szatócsbolt keresztény szövetkezet s a plébános ur megelégszik a felügyelettel, ami abból áll, hogy megvigyázza s alkalom adtán kiprédikálja azt a hivőt, aki nem keresztény boltban vásárol. A legújabb főtisztelendő szatócs a zentai pap, *Érdujhelyi* Menyhért főtisztelendő ur, akit ebben a minőségben ez a tanácsi végzés igazol:

12371/903. kig. szám. *Zenta* város tanácsától. Kérvénye a Zenta alsóvárosi keresztény fogyasztási szövetkezet nevében *Érdujhelyi* Menyhért zentai lakosnak, szatócsipar gyakorlására szóló iparigazolvány kiadása iránt.

Véghatározat. Teljeskorusága és szakképzettsége igazolva lévén, 10 korona ipardijat 6501/903. tételszám alatt befizetett: ennélfogva a kert iparigazolvány kapcsán, a zentai ipartestület, a városi adóhivatal, a zombori m. kir. pénzügyigazgatóság és *Dudás* András tanácsnok végzésileg értesittetnek.

Hogy ebben a tényben minő jogtalanság rejlik: az első pillanatra kiviláglik. Az egyház méltóságával aligha egyezik meg, hogy a főtisztelendő urak neve szatócs iparengedélyekben szerepel.

— **Rossano özvegye nagybeteg** Egy nápolyi távirat a következőket jelenti: *Rossano* volt olasz pénzügyminiszter özvegyét annyira megrenditette férje öngyilkossága, hogy egyik oldalát hirtelen *szélhüdés érte.* Mint hirlik, Rossano ifju korában is öngyilkosságot kisérlett meg, mivel szülei ellenezték a házasságot. Akkoriban sebéből gyorsan felépült s szülei okulva az esetén, megengedték a házasságot.

— **Az Orczy-ház veszedelme.** Budapestről jelentik: Az Orczy-ház leomlásánál még mindig nem lehetett megtartani a helyszini szemlét, mert a tető annyira megroppant, hogy a leszakadástól lehet tartani. Ma állványt épitettek, amellyel alátámasztották a tetőt. A romok eltakaritása tart, és majd csak akkor lehet megtartani a szemlét, ha azokat teljesen eltisztogatták. A házbeomlásnak egy áldozata is van. Ma egy kis — sárga tollu kanári madarat találtak agyonzuzva.

— **A király ajándéka.** Szófiából táviratozzák a „Berliner Localanzeiger“ nak, hogy *Ferdinánd* fejedelem megbizta *Stancsev* pétervári diplomáciai ügyvivőt, aki most Szófiában van szabadságon, hogy utazzek Burgasba és ossza ki a menekült macedónok között *Ferenc József* király ajándékát, 10.000 frankot.

— **Az elhagyott férj.** Kiskereskedése volt Monoron *Grosz* Lajosnak. Nem volt már fiatal ember; egész életén keresztül nehéz munkával kereste a kenyerét. Tiz év óta volt nős, hires szép asszony a felesége, akivel boldogan, nyugodtan élt a legutóbbi időkig. Vagy egy hónappal ezelőtt uj segédet vett az üzletébe. Csinos, szőke fiatal embert. És a nem fiatal, közel negyven éves asszonyban felébredt a szerelem. Beleszeretett a fiatal segédbe. Ez viszonozta az asszony érzelmeit és a bünös viszony kezdetét vette. A férj csakhamar megsejtette a dolgot és féltékenységével üldözte az asszonyt. Grosz Lajosné süket és vak volt szerelmében. Egy héttel ezelőtt Grosz Lajos felmondott a segédjének, elküldte őt. A szerelmes asszony nem tudott megválni a fiatal embertől; megbeszélték, hogy együtt szöknek. Két nappal ezelőtt egy éjjel a szerelmes asszony és a fiatal ember vonatra ültek és felmentek a fővárosba. Egy ujpesti szállóban vettek lakást, de a pénzük már az első nap elfogyott. Az asszony valami kereset után nézett és csakhamar talált is. Obudán a Nefelejts-utca 72. szám alatt cselédnek fogadták fel. Tegnap délután állott be cselédnek és ma, kora hajnalban kereste valaki. Az elhagyott férj volt: Grosz Lajos. Rögtön a szerelmes pár után utazott és a csodálatos véletlen folytán már két nap mulva megtalálta a feleségét Benyitott a cselédszobába, a hol Grosz Lajosné épen öltözködött, halálsápadt lett és egy székre rogyott.

— Akarsz-e velem visszajönni? — kérdezte egészen nyugodtan a férj.

— Nem . . .

A következő pillanatban két revolverlövés dördült el. Grosz Lajos rálőtt hütlen hitvesére. De a golyók nem találtak. Ekkor maga ellen forditotta a fegyvert és melibe lőtte magát Sulyos életveszelyes sebével az uj Szent János-kórházba szállitották.

— **Százezer kivándorló.** A délafrikai bányákban a háboru óta nem megy jól a munka, mi után kevés a munkás. Az angol kormányhoz egyre-másra érkeznek a panaszok Fokvárosból amiatt, hogy kellő számu szakerő hiányában pang a bányaipar. A transzvál kormányzóság világszerte munkásokat keres most, azonban a munkásoknak oly óriási tömegére van szükség, hogy a munkástoborzást valóságos diplomáciai tárgyalásoknak kell megelőznie. A *Daily Mail* azt jelenti, hogy legközelebb *százezer orosz zsidó* vándorol ki Transzvaalba, akik az ottani gyémánt és ércbányákban fognak dolgozni. Az orosz kormány a zsidók ily tömeges kivándorlása ellen akadályokat gördit, azonban a részletekben való kivándorlás ellen nincsen kifogása. A délafrikai kormány jó véleménynyel van az orosz zsidók munkaképességéről s már előkészületeket tesz a letelepülésükre. A kivándorlást Berlinen keresztül intézik.

— **Kifosztott tótok.** Budapestről jelentik: Négy gyámoltalan tót munkást fosztott ki egy agyafurt csaló. *Galuc* András és Mihály, *Nemes* Mihály és János Nagy Giréc-ről (Ugocsa m.) Brassóba igyekeztek. Püspökladányban át kellett volna szálliniok. A szegény tótok azonban a vonaton elaludtak és a végzetük igy Budapestre vetette fel őket. A kerepesi-uton egyszerre egy ismeretlen ember toppant elébük és szeretettel üdvözölte őket. Azt mondta, hogy Gyércsik a neve és földiek. A jámbor tótok hittek az ismeretlennek, aki egy Luther-utcai pálinkaméresbe vezette a tótokat, pálinkával itatta őket, miközben megtudta, hogy 41 forintjuk van.

— Ez kevés az elutazáshoz Adjátok ide a pénzt, a mi még hiányzik majd pótolom és megváltom a jegyeteket.

A tótok odaadták a pénzt, a mivel az ismeretlen szélhámos megugrott. A szegény tótok pénz és hajlék nélkül maradtak az ismeretlen nagy városban. A rendőrség a toloncházban adott nekik helyett. A szélhamost nyomozza a rendőrség.

— **Gyilkosság a nászéjjelen.** Nem mindennapi gyilkosság történt az elmult éjjel a temesmegyei Aranyágon, hol egy fiatal férj, *Strifunics* Stevó bocskorkészitő a nászéjszakán öltte meg fiatal feleségét. A lakodalom után nagy dáridót csaptak a leány szülei és a férj holtrészegre itta le magát. Az ittas ember aztán elkezdett veszekedni. Felesége csendesiteni igyekezett férjét, mire az előrántotta kését és azt *markolatáig döfte felesége hasába.* Az asszony sebe életveszélyes. Strifunics Stevót letartóztatták a csendőrök.

— **Vasuti katasztrófa.** *Zágráb*-ból táviratozzák: Tegnap este egy gyorsvonat Store állomásról nekirohant egy személyvonatnak. Két ember *életveszélyesen megsebesült.* Közelebbi részletek hiányoznak.

— **Megvádolt tanitó.** Ilyen cimü mai közleményünkre vonatkozólag arról értesülünk, hogy a szóban forgó fakerti tanitó nem állami, hanem római katolikus felekezeti iskolai tanitó, akit a meghalt gyermek szülei igaztalanul megvádoltak.

— **Amerikaisan.** Az amerikainak még a boszuja is nagystilü. New Yorkból irják a következő jellemző tragédiát: Egy *John* Johnson nevü ember évek óta ádáz ellenségeskedésben él a konkurrensével, valami *Richard* nevü német származásu kereskedővel. Az ellenségeskedés tömerdek tarka jelenettel volt füszerezve, amelyekben a boxolás sem volt ritkaság. A minap Richard megnyert egy pört Johnson ellen, akit a pörvesztés alaposan megrendített vagyoni állapotában. Ezt már nem tudta elviselni Johnson és bosszura gondolt. El akarta mindenáron pusztitani az ellenségét és a következő biztos módokat eszelte ki: Befurakodott Richard lakására és az ágyába egy eleven csörgőkigyót rejtett. Ez azonban még nem volt elég; felnyitotta még a gázcsapot is a lakásban, továbbá lóport rejtett el a szobában. Amikor Johnson éjjel hazament és gyufával a kezében benyitott a szobájába, olyan explozió volt, hogy azt hitték, az egész utca felrobbant. A lakás persze pillanat alatt lángban volt és Richard csakugyan elpusztult benne Hanem Johnsont, csaknem meglinchelték a szomszédok.

— **Öngyilkos külföldi hivatalnok.** Budafok határában, a vasuti töltés mellett, a Rökk-gyár mögött ma reggel egy fiatal ember holttestét találták. A rendőrség megállapitotta, hogy az illető főbe lőtte magát. Az irataiból kitünt, hogy *Hochovic* József a neve, möttlingi (Krajna) születésü 27 éves, a möttlingi járásbiróság irodatisztje. Levelet hagyott hátra, amelyben a következőket irja: „Kérem a möttlingi járásbiróságot halálomról értesiteni. Ne boncoljanak.“ Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **Porter finom divat cipőit** ajánljuk a tisztelt közönség figyelmébe. A cipőosztály jelenleg minden tekintetben a legtökéletesebb választékot nyujtja. Férfiak, hölgyek és gyermekek részére számos cipőujdonság érkezett. Tekintve azt, hogy a ceg elvül tüzte ki magának, hogy olcsó és előzékeny kiszolgálással állandó vevőközönséget teremtsen cipőosztályának, ajánljuk Porter Vilmos Nagy Áruházát a Szabadság téren. A hölgyközönségnek különösen figyelmébe ajánljuk a nagy választékot ujonnan érkezett blousok, harisnyák, zsebkendők, füzők és boákból. Fényképkedvezmény még mindig érvényben van.

— **Dentolin fog-créme** a legkedveltebb fogszépitő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— **T. üzletfeleink szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbizásokat.**

TÖRVENYKEZES.

Kalmár királysértési pöre.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 12

Kalmár Antal dr. szabadkai ügyvéd és lapszerkesztő tudvalevőleg könyvet irt a királyról és a könyv tartalma miatt az esküdtbiróság a közelmultban királysértés cimén négy hónapi államfogházra itélte. Kalmár dr. ezenkivül ez

év május havában *„Királyi esküszegés“* cim alatt vezércikket irt egyik fővárosi napilapban, amelyben többek között ezeket mondja:

„A Deák-féle közjogi alap, az 1867: XII. t.-c. nincs végrehajtva De ha nincs végrehajtva, kinek volna azt elsősorban kötelessége végrehajtására, megtartására megesküdött. Ez pedig a magyar király. Nos, és ha a magyar király nem hajtja végre a törvényt, akkor talán már esküszegő a magyar király? Az országgyülésen annak mondogatják, egy nagy országos párt komolyan zengi és el fog jönni az idő, (amint eljött a többi Habsburgoknál is), hogy az esküszegés hiteles törvénymagyarázat alakjában közjogilag is konstatálva lesz.“

A budapesti királyi ügyészség a cikk tartalma miatt királysértéssel vádolta meg ismét Kalmár Antalt, aki a vizsgálóbiró előtt elismerte a szerzőségét, de tagadja, hogy ezzel bünt követett volna el, mert ő pozitiv alakban nem állitja, hogy a király esküszegő, maga a cikk cime is csak kérdést képez. Az ügyészség szerint ez a védekezés csak azt mutatja, hogy Kalmár fokozott rosszhiszeműséggel irta meg cikkét, amelyben óvatosságból tényleg nem mondja ki nyiltan, hogy a király esküszegő, de megállapitja, hogy a királyt a parlamentben annak mondják, a vádat megindokolja, közjogi és jogtörténeti érvekkel kijelenti, hogy az esküszegés a jövőben közjogilag is konstatálva lesz és emellett a háttérben fölállitja azt az elvet, hogy ami a jövőben egész biztossággal meg lesz állapitható — az a jelenben is tény. Mindez pedig nem egyéb, mint a sértő cikk cimének a szerző részéről igenleges alakban való állitása. Azzal is védekezik Kalmár, hogy Kmetty Károly egyetemi tanár is állitja a lapokban, hogy az 1867: XII. törvénycikk nincs végrehajtva és egyik lap meg is irta, hogy a király intézi az 1867: XII. törvénycikk ellen az első támadást. Az ügyészség szerint ez a védekezés sem áll meg. Mellékes ugyanis az, hogy ki hogy nyilatkozik ebben a kérdésben, mert itt az a fő, hogy a terhelt bünös-e, vagy sem. De érdemben sem fel-l meg-e védekezés, mert Kmetty tanár sohasem állitotta, hogy a király esküszegő.

A budapesti büntetőtörvényszék mint esküdtbiróság a mai napra tüzte ki az ügy tárgyalását. Délelőtt tiz órakor távirat jött *Agoraszló* Péter elnökhöz, amelyben Kalmár tudatja, hogy ágyban fekvő beteg és igy nem jelenhet meg. A törvényszék ez okból a tárgyalás elnapolta a jövő havi esküdtbirósági ülésszakra.

—

§ **Párbaj akadályokkal.** A budapesti kir. törvényszéken *Puskariu* Gyula tanácsában ma érdekes párbajügyet tárgyaltak. *Rendes* Miklós dr. budapesti ügyvéd és *Kormos* Adolf cimirodatulajdonos voltak a vádlottak. Rendes ügyvéd tavaly novemberben Kormost irodájából kiutasitotta, a miből párbaj keletkezett. Az ügyvéd a következőképen adta elő a párbaj előzményeit: Kormos egy izben nála járt s saját sátyját, a ki neki kliense, támadta és gyanuqitotta, minek folytán kénytelen volt őt lakásából kitessékelni. Kormos erre párbajra hivatta őt ki, de ő védekezett ez ellen s forszirozott provokálásaira becsületbiróság elé vitte az ügyet. A becsületbiróság, bár Rendest, aki tartalékos hadnagy a katonai hatóság nem kötelezte, hogy Kormossal megverekedjék, mégis megállapitotta Kormos párbajképességét. A párbaj tavaly november 16 án megtörtént végkimerülésig s szabályszerüen. Rendes dr. aki ma a biróság előtt kijelentette, hogy *szégyenli magát* a miért Kormossal megverekedett, nem akarta megvágni ellenfelét azonban ez annyit fickándozott hogy karján meg-sebesitette. Kormos nagyjában ugyanezt vallotta s nagy dühöngést keltett a párbajsegédek az a vallomása, hogy Kormos sérülése oly kicsiny volt, hogy az orvosnak erővel kellett egy csöpp vért kinyomni s ekkép konstatálni a végkimerülést. A biróság *Polónyi* dr. ügyész vád és *Bródy* Ernő dr. Rendes Miklós védőjének védoeszédének meghallgatása után mindkét felet *egy-egy napi államfogházra itélte.* Az itélet jogerős.

§ **Fiu az apa ellen.** Székesfehérvárott mostanában érdekfeszitő, szenzációs esküdtszéki tárgyalás folyt le. Még ez év márciusában történt, hogy a fehérmegyei Kaloz községben ifjabb *Cserna* József rettentő módon meggyilkolta az édesatyját. Évek óta perpatvarban élt idősb. Cserna János a családjával. A feleségét fiait valósággal üldözte és ahol csak tehette, boszuságot okozott a családjának. A gyilkosság napján is, valami csekélység miatt véresre verte a feleségét. A szegény asszony az ütéstől sulyos beteg lett. Atyjának ez a tette annyira elkeseritette ifj. Cserna Sándort, hogy elhatározta, hogy megöli. Megvárta az éjszakát odalopózott atyja ágyához és egy konyhakéssel valósággal lefejezte. Addig szurta, vágta az öreg ember nyakát, mig a fej elvált a testtől. Azután a csendőrségre ment és feljelentette önmagát. Ma volt a végtárgyalás ifj. Cserna János ügyében. Az esküdtszék bünösnek mondotta ki és a törvényszék szándékos emberölésért *tíz évi fegyházra* itélte.

Uzsora vádja alatt.

(„Aggályos“ tanuk a biróság előtt.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 12.

Az *aradi* törvényszék büntető tanácsa előtt ma rendkivüli érdekes tárgyalás folyt le. A vádlott is érdekes, de még érdekesebbek azok a tanuk, akik ma fölvonultak. „Aggályos“ tanuknak nevezi a hivatalos stilus azokat a perbeli szereplőket, akiknek magyarán mondva, a kutya se hisz. A biróság sem hitt nekik, s igy kárbaveszett a fáradság, mely az ügyet velük akarta eldöntetni.

A tárgyalásról és előzményeiről a következő tudósitás számol be:

Egy ismert aradi uriember, volt köztörvényhatósági bizottsági tag, uzsoravétség vádja alatt állt ma az aradi törvényszék büntető tanácsa előtt. A tanács *Fábián* Lajos táblai biró elnöklete alatt *Földes* János és *Nagy* József szavazó birákból alakult meg. A közvádat *Lehrmann* Viktor alügyész képviselte, védőként *Kertész* Miksa dr. ügyvéd jelent meg.

Kimpán Pál és *Faur* Gavrilla kurticsi földes gazdák 1900. évi julius havában feljelentést adtak be, melyben azt állitották, hogy az illető tőlük egy 300 forintos kölcsön után több éven át a törvényesnél magasabb kamatot szedett. Tanukként *Klepe* Gyorgye és *Popeszku* Jakab kurticsi lakosokat állitotta elő *Avarfy* Ferenc ügyvéd, aki a panaszosokat képviselte.

A törvényszék elrendelte a panaszosok és tanuk kihallgatását, akik a tényállást határozatlanul és ellentmondóan terjesztették elő.

A védő kérelmére a törvényszék mellőzte ugy a panaszosok, mint a tanuk megesketését, mert elfogadta a védő által felhozott kifogásokat.

Bizonyitást nyert ugyanis, hogy a panaszosok, mint a tanuk, amiatt, mert a vádlott őket beperelte, bosszuból tették meg a feljelentést, hogy Kimpián és Faur okirathamisitást is követtek el, továbbá, hogy Klepe György betöréses lopás miatt több évi fegyházra volt itélve, végül, hogy a panaszosok és a tanuk az ellenük inditott perekben egymásnak rendszerint mentő tanui.

A bizonyitási eljárás befejeztével Lehrman alügyész kérte a vádlott elitéltetését. Kertész Miksa dr. hosszabb beszédben kifejtette a vád tarthatatlanságát, rámutatva a panaszosok és a tanuk aggályosságára. Kérte a törvényszéket, hogy ne a puszta gyanu, hanem egyedül bizonyitékok alapján hozza meg itéletét.

A törvényszék hosszas tanácskozás után a vádlottat *felmentette* a vád és következményeinek terhe alól.

Az itéletben az összes felek megnyugodtak.

Ritka szép 2387
PAPIRDISZEK.
Levélpapirok.
Imakönyvek.
Olajfestmények
mesés olcsó árakon
kaphatók
Révész Nándor,
könyv-, zeneműv- és papirkereskedésében
Aradon, Andrássy-tér, (Minorita-palota.)
Telefon 265.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósitása. —

Budapest, november 12.

Delibáda. Buzakinálat mérsékelt, vételkedv korlátolt. Bágyadt irányzat mellett 20,000 métermázsa került forgalomba, változatlan árakon. Egyéb gabonanemek változatlanok. Időjárás szép.

Esztőzsde. Berlin ⅛ olcsóbb.

Zárlat (a árakon):

Buza 1904. áprilisra	7.76—7.77
Rozs 1904. áprilisra	6.73—6.74
Zab 1904. áprilisra	5.52—5.53
Tengeri 1904. áprilisra	5.28—5.29
Repce 1804. augusztusra	11.80—11.90

Záróárlat (a árakon):

Buza 1904. áprilisra	7.76—7.77
Rozs 1904. áprilisra	6.72—6.73
Zab 1904. áprilisra	5.53—5.54
Tengeri 1904. áprilisra	5.28—5.29
Repce 1904. augusztusra	11.80—11.90

—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— November 12. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli sulyban —— — fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban 107—8 fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban 114—5 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 114—5 fillérig, fiatal könnyü páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 114—5 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli sulybnn 116—7 fillérig, közép páronként 240—360 kilogramm sulyban 114—5 fillérig, könnyü páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 112—3 fillérig.

Selésetszám. November 9. napján volt készlet 33,702 darab, november 10. napján fölhajtatott 423 darab, november 10. napján elszállittatott 879 darab, november 11. napjára maradt készlet 32,246 darab. A hizott sertésüziet irányzata: Változatlan.

—

Akinek pénzre, háztartásra, segédre, ispánra, gazdatisztre, kulcsárra, takarítónőre, kertészre, gazdasszonyra, mindenesre, szakácsnőre, szobalányra, házmesterre, nevelőre, nevelőnőre van szüksége

Aki üzletet, butort, bort, gyümölcsöt, gabonát, házat, telket, birtokot, kocsit, lovat, egyenruhát eladni vagy venni kiván

Aki férjhez menni v. nősülni óhajt, tanórákat, lakást, állást, ellátást keres vagy ad, gyermeket örökbe fogadni vagy adni szeretne, tanulót felvenni kiván

az **Aradi Közlöny** kishirdetési rovatát használja, ez biztosan eredményre vezet

Ingusz I. és fia
tankönyv kiadványai.

Telefon 517.

Minden más kiadónál megjelent tankönyv raktáron van.

Csik János 16 fali olvasó tábla.
" " Abc. ára kötve 50 fillér, 2-ik kiadás.
" " olvasókönyv a népiskolák II. o. számára, ára 60 fill.
" " olvasókönyv a népiskolák III. o. számára, ára 60 fill.
" " olvasókönyv Aradmegye földrajzával, ára 80 fill.
" " olvasókönyv Aradmegye földrajzával, IV. oszt. számára sajtó alatt.
" " **Aradmegye földrajza**, külön lenyomat a Csik-féle min. engedélyezett népisk. olvasóból. Két térkép és számos illusztrációval ellátva, ára keménykötésben 50 fill.

Értesitő könyvecske.

Kiadva az aradi tanitótestületek segélyalapja megbizásából, célszerü ujitásokkal. Ára kötve 12 fillér.

Aradmegye kézi térképe, készült Aradon Réthy L. es ia jobirü lithografiai müintézetében, 6 szinben vastag velin papiron, ára 20 fill.

Aradmegye térképvázlata, a térképrajzoltatás előfogalma, ára jó rajzpapiron 06 fill.

Lejtényi Sándor féle térképvázlatok, IV. kiadás. Magyarország hegy es vizrajzi és politikai vázlata, ára laponként 12 fillér. — Európa, Ázsia, Afrika, Észak- és Dél-Amerika, Ausztrália és Osztr. Magy. Monarchia térképvázlatai, ára laponként 06 fillér.

Gyüjteményes kiadás védőboritékban 1 kor. 30 fill.

Lejtényi-féle Herbarium, 3. kiadás, ára 1 kor. 50 fill.

Lejtényi-féle Herbarium román nyelven, ára 1 kor. 50 fill.

Dr. Hunyady József, a magyar helyesirás rendszere, az uj miniszteri utasitás szerint, II. kiadás, ára 40 fill.

Sófalvy-Pataky Kis Phonomimikai

a b c

az olvasástanitás kezdete, ára kötve 24 fill. Ezen könyvecske főleg oly iskoláknak készült, a hol egy vagy más okból más abc t kénytelen a tanitó használni. **Vezérkönyv hozzá díjtalan.**

Kovács Kázmér Szavalókönyv iskolai ünnepélyekre, kiegészitette és átdolgozta Maurer Mihály aradi tanitó, ára 50 fill.

Kovács Kázmér 101 örökszép magyar népdal (szöveg), ára 40 fill.

Záray Odön földrajz a népiskolák IV. oszt. számára, 13. kiadás, második, a legujabb népszámlálás adatai szerint átdolgozott lenyomat, ára kötve 60 fill.

Kun-Fülöp Csath, Gazdasági ismétlő iskolai olvasókönyv. **Ez az egyetlen könyv, mely az ez évben megjelent ezen iskoláknak szóló** tanterv szerint átdolgozott kiadásban jelent meg, 3. kiadás 25—40 ik ezer, ára kötve 1 korona. Készült az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában.

Kérem az igen tisztelt tantestületeket ezen tankönyveinket iskoláikba bevezetni. Kiadvány jegyzékünkkel bármikor szolgálunk.

Arad, 1903. augusztus hó.

Kitünő tisztelettel

Ingusz I. és fia,

1424 könyvkereskedése.

NAPIREND.

November 13. Péntek. Róm. kath. naptár: Szaniszló. — Protestáns naptár: Szaniszló. — Görög-keleti naptár (október 31.): Epimak. — A nap kél 6 óra 47 perckor, nyugszik 4 óra 9 perckor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11½—12½ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1½—2½ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Ereklye-muzeum helyisége melletti illésterem

Időjóslás. A központi meteorologiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Enyhe, száraz.

November 13. Az arad-hegyvidéki turista-egyesület választmányi ülése este 6 órakor (Vass-szálló.)

CSARNOK.

A 3328. számu gyűrű.

Irta: **Brieux.**

(Franciából.)

I.

Uram, szólt a tábornok hozzám, amikor azt a történetet elmondom és arra kér m, hogy öntől telhetőleg terjeszsze azt, egy haldoklónak a kivánságát teljesitem vele.

Tiz évvel ezelőtt egy ember jött be hozzám, aki nem akarta megnevezni magát. Ezért nem akartam elfogadni, de a kérese annyira sürgetett, hogy végre is engedtem.

Alighogy leült, öt darab ezer frankos bankjegyet vett ki a tárcájából s a következő szavak kiséretében tette az asztalra:

— Tábornok ur, ugy-e, megesik, hogy fiatal tisztek olyan adósságokba keverednek, amelyek később káros befolyással vannak a jövőjükre?

— Igen.

— Megeshetik, bár természetesen ritkábban, de megeshetik, hogy a beszámithatatlanság pillanatban valamelyik kölcsönöz akár az ezred pénztárából, akár egy társától és nem tudja azt visszafizetni?

— Ez is megeshetik, de nem látom be...

— Tábornok ur, az én kivánságom az volna, hogy ezt a pénzt az ilyen szerencsétlen alárendeltjeinek a megmentésére használja fel. Én magam ismeretlen kivánok maradni.

Azt feleltem különös látogatómnak, hogy ilyenfajta megbizást ei nem vállalhatok és nagynehezen rábirtam, hogy vegye vissza a pénzét.

Másnap ötezer frankot kaptam postán a következő levél kiséretében:

„Tábornok ur!

Ei kell fogadnia az emlitett célra ezt a pénzt. Én a lelkiismeretem parancsának engedelmeskedem. Ily módon igyekszem lehetőleg jóvá tenni egy bünt, amelyet elkövettem. Evenkint ugyanezen a napon, ugyanennyit fogok küldeni.

Egy szerencsétlen."

Egyéb semmi. Mondhatom, nagy zavarban voltam és néhány barátommal tanácskoztam. Hosszas habozás után elvállaltam a rám erőszakolt szerepet és csakugyan megmentettem két katonatisztnek a becsületét s a jövőjét.

Nyolc éven át pontosan megkaptam a névtelen pénzküldeményt. Néhány kartársamat is értesitettem a dologról és megkértem őket, hogy forduljanak hozzám, ha olyan esetük akadna, amelynél az ismeretlen segédkezet kiván nyujtani. Ők ugy is tettek s ami megmaradt, azt a katonai árvapénztárnak juttattuk.

Egy év előtt egy ujabb levelet kaptam a „szerencsétlen"-nek a következő tartalommal:

„Tábornok ur!

Mielőtt meghalok, beszélni szeretnék önnel, jöjjön."

Ez egyszer meg volt jelölve a név és cim is.

Elmentem a megjelölt házba. Nyomorult szobácskában egy haldoklóra leltem, akiben csak nehezen ismertem az egykori látogatomra.

— Meghalok, tábornok, igy szólt. Megcsináltam a végrendeletemet, amelyben egész vagyonomat, 200,000 frankot önnek hagyományozom, azzal a kéréssel, hogy ön megfelelő módon használja fel a pénzt, s jóvá tétessék vele egy bünöm, amelyet ezelőtt husz évvel követtem el, s amelyért nem szüntem meg vezekelni.

Ime, hallgassa meg a gyónásomat.

Az aggastyán elhelyezkedett a párnái közt, bevett egy kis orvosságot és beszélt.

(Folytatása következik.)

Szeszüzlet.

— November 12. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomitott szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.

Sódritott moslék 12'80—13'— korona mmázsánként.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1903. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL		ARADRA	
Budapest felé indul:		**Budapest felől érkezik:**	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.51
Gyorsvonat délután	4.21	Személyvonat d. u.	3.22
Személysz. tv. d. u.	4.45	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szmv. Szolnokról este	9.—
Erdély felé:		**Erdély felől:**	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Gyorsvonat reggel	8.08
Soborsinig délután	2.04	Személyvonat d. e.	10.50
Személyvonat d. u.	4.07	Radnáról délután	2.36
Radnára délután	6.35	Gyorsvonat délután	4.06
Gyorsvonat este	7.18	Radnáról vas. és ün. e.	8.13
		Személyvonat este	9.05
Temesvár felé:		**Temesvár felől:**	
Személyvonat reggel	6.15	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.59
Szeged felé:		**Szeged felől:**	
Személyvonat reggel	5.—	Személyvonat reggel	8.35
Vegyesvonat reggel	7.10	Vegyesvonat este	7.06
Személyvonat d. u.	4.11	Személyvonat este	10.33
Brád felé:		**Brád felől:**	
Személyvonat reggel	6.25	Curahonczról szm. r.	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Curahonczig szm. du.	4.30	Személyvonat este	5.56
		Pankotáról sztv. este	9.20

Motormenetek

Arad—Városháztér és Mezőhegyes között.

Battonya felé reggel 8.04	Mezőhegyes felől reg. 6.48
Battonya felé d. u. 12.01	Battonya felől d. e. 11.30
Mezőhegyes felé este 5.29	Battonya felől d. u. 4.01

Arad—Uj-Szent-Anna—Kétegyháza között.

Kétegyháza felé reg. 7.13	Kétegyháza felől d. e. 12.—
Kétegyháza felé d. u. 12.50	Kétegyháza felől d. u. 5.58

Nemzeti szinház.

Bérlet 44. sz. Páros.

Pénteken, 1903. évi november hó 13-án:

HEGYESSI MARI mint vendég:

Fedora.

Dráma 4 felvonásban. Irta: Victorien Sardou. Fordította: Paulay Ede.

SZEMÉLYEK:

Ipanoff Loris	Könyves J.	Dimitri, apród	Fóti Frida.
De Sirieux	Bónis Lajos.	Cyril, kocsis	Juhász S.
Gretsch	Győre Alajos	Dr. Lorreck	Szabó László.
Rouvel	Juhai József.	Dr. Boroff	Simon Jenő.
Desiréé	Sarkadi A.	Romanoff	Hegyessi M.
Tschileff	Füredi J.	Sonkareff	Almásy Lola.

Kezdete este 7 és fél órakor.

NYILTTÉR.*

Halló! Halló!

Záray Gézánál

kapható ma

havasi vaddisznó,
orsovai kaviár,
rajnai lazac,
dunai tok és
kecsege.

2396

Inyes áruk és diszitett tálak.

Magy. kir. államv. üzletv. Debreczen.

25780—1903. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kirá yi államvasutak debreczeni üzletvezetősége az 1904. és esetleg a következő 1905. es 1906. években szükséges pályafenntartási faanyag szállitására nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1904. évben körülbelül az alább kitüntetett mennyiség válik szükségessé:

Erdei fenyő deszka 7 köbméter.
Jegenye fenyő deszka 135 köbm.
Lucz fenyő deszka 4 köbméter.
Tölgyfa deszka 1 köbméter.
Szélmetszetlen fenyődeszka 151 köbméter.
Padolat deszka 0 5 köbméter.
Emelőfa 242 drb.
Metszett erdei fenyőfa 16 köbm
Metszett jegenye fenyőfa 12 mtr. hosszig 216 köbm.
Metszett jegenye fenyőfa 12 m felül 2 köbméter.
Faragott tölgyfa 4 m. hosszig 218 köbméter.
Faragott tölgyfa 7 m. hosszig 157 köbméter.
Faragott tölgyfa 7 m. felül szükséget szerint.
Tölgyfalécz 6 köbméter.
Fenyőfa lécz 124 köbméter.
Kerités oszlop fenyőfából 500 db.
Kerités oszlop tölgyfából 2100 db
Jegenye fenyőf palló 101 köbm
Lucz fenyőfa palló 8 köbméter.
Tölgyfapalló 4 m. hosszig 41 k.
Tölgyfapalló 6 m. hosszig 19 k.
Tölgy szálfa 62 köbméter.
Fenyő szálfa 19 köbméter.

Az 1904. és esetleg 1905. és 1906. évre szükséges faremüek ugyanazon év április hó 1-ig szállitandók be.

Alulirott üzletvezetőség fenntartja magának a jogot, hogy az 1904. évre történő megrendelés alkalmával a tájékozásul szolgáló fenti mennyiségnél, illetőleg a méretjegyzékben felsorolt fákból 40 százalékkal többet vagy kevesebbet rendelhessen, ugyszintén azt is, hogy az egyes évek folyamán 40 százalék erejéig pótmegrendelést tehessen.

A pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbben **1903. évi november hó 30-án déli 12 óráig** nyujtandók be a debreczeni üzletvezetőség I. általános osztályánál.

A bánatpénz pedig, mely a szállitási érték 5%-ából áll, 1903. évi november hó 29-én déli 12 óráig teendő, le az üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál.

A pályázati feltételek és méretjegyzékek minden üzletvezetőségnél és kereskedelmi iparkamaránál megtekinthetők, a debreczeni üzletvezetőség által dijtalanul is kiszolgáltatnak.

Az 122291/96. sz. általános szállitási feltételek, és a pályafenntartási fák szállitására vonatkozó 136719/902. számu különleges szállitási feltételek minden üzletvezetőségnéi megtekinthetők és az igazgatóság nyomtatványtáránál (Budapest, Andrássy-ut 73/75. sz.) készpénzfizetés mellett megszerezhetők, előbbi 50, utóbbi 30 fillérért.

Elkésve beadott, vagy táviratilag tett, valamint pótajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Kelt Debreczen, 1903. évi október hó.

Az üzletvezetőség

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Magyar királyi államvasutak.

144742/903. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1904. évben szükséges mintegy

453,000 drb. horgonyzott talpfa jószőszeg és

3640 mmázsa sósav szállitására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ivenkint egy koronás bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb **1903. évi november hó 28 án déli 12 óráig** a magy. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál benyujtandók, vagy postán oda küldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyag értékének 5%-a legkésőbb 1903. évi november hó 27-én déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Szállitásra mérvadók és kötelezők a 122291/96. sz. általános szállitási és az illető anyagokra vonatkozó különleges feltételek.

A szállitásra vonatkozó egyéb pályázati feltételek, melyek a részletes módozatokat tartalmazzák, az igazgatóság anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában, valamint az üzletvezetőségnél és a hazai kereskedelmi és iparkamaráknál betekinthetők.

Ezen részletes módozatok leirása az ajánlatot tenni szándékozóknak fentnevezett magyar kir. államvasuti hivatal által ingyen adatik ki, vagy kivánságára postán megküldetik.

Budapest, 1903. évi október hó.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Ő csász. és Apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán.

A katonai jótékony czélokra szánt

XXIII-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen Ausztriában egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 19.382 nyereményt tartalmaz készpenzben 512.880 korona összértékben.

A főnyeremény

200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a csász. kir. lottójövedék kezeskedik.

A huzás visszavonhatlanul 1903. évi deczember 17-én fog megtartatni.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker., Vordere Zollamt-strasse 7. sz. a., továbbá a lottógyüjtődékben, dohány tőzsdékben, adó-, posta-, távirda- és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság
államsorsjátéki osztálya.

2616

Minden ősz haj

eredeti színét és ifjukori szépségét visszanyeri a **Hajós-féle**

HAJREGENERATOR

használata által;

nem festi a bőrt és a fehérnemüt nem piszkitja.

Egy üvegnek az ára **1 kor. 20 fill.**

Szép, tartós feketére azonnal fest

minden hajat a

Hajós-féle Hajfestő,

a szin le nem mosható. Ára 2 korona.

Gummi különlegesség (óvszer),

valódi amerikai specziálitás. 126

Egy eredeti légmentesen elzárt dobozban 6 darabbal 2 korona.

Fenti készitmények kaphatók egyedül

Hajós Árpád

gyógyszertárában az Isteni Gondviseléshez

Arad, Andrássy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Magy. kir. államv. üzletv. Szegeden.

31721—903. III. szám.

Pályázati hirdetmény.

A Nagy-Becskerek állomáson megüresedő p. u. vendéglő bérletére ezennel nyilvános pályázat hirdettetik.

A bérlet fenti vendéglőre nézve 1904. évi január hó 1-vel veszi kezdetét és tart ezen időponttól számitott öt éven át vagyis 1908. évi deczember 31-ig.

Bérlőnek a következő helyiségek bocsottatnak rendelkezésére: Az emeleten: 3 vendégszoba, 1 előszoba, lakásul: 3 szoba. A földszinten: 1 cselédszoba, 1 pinczér szoba, 1 éléskamra, 1 konyha, 1 söntés, továbbá 2 pincze, 2 padlás, 150 m² területü gazdasági udvar és használatra átengedtetik az I—II (99 m²) és III. (41 m.²) osztályu étermek.

Az egy korona bélyeggel ellátott és „Ajánlat a m. kir. államvasutak főut kiri Nagy-Becskerek állomása pályaudvarán levő vendéglői üzletre“ felirattal ellátott, lepecsételt, boritékba zárt, nemkülönben kellő okmányokkal felszerelt ajánlatok **1903 év november hó 28-án déli 12 óráig** az alulirott üzletvezetőség általános főnökénél (üzletvezetőségi palota I. emelet 21. sz. ajtó) vagy személyesen, vagy kir. posta utján benyujtandók.

Bánatpénz fejében a bérletre 200, azaz kettőszáz korona készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban a szegedi üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál 1903. évi november hó 27 én déli 12 óráig vagy személyesen, vagy kir. posta utján beküldendő.

Az értékpapirok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett 14 napnál nem régibb, a napi értéket meg nem haladó napi árfolyam csak 90% szerinti értékben számittatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fizettetik.

Az ajánlatban a letétel megtörténte megemlitendő ugyan, de a letétről nyert elismervény nem csatolandó.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályban (I. emelet 12. sz.) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A fentebbi feltételtől eltérő, vagy a kitüzött határidőn tul beérkezett ajánlatok, továbbá olyan ajánlatok, melyek táviratilag tétetnek s végül olyanok, melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Szeged, 1903. évi november hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Magy. kir. államv. üzletv. Aradon.

29068—1903. I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a Piski állomason létesitendő csatornázással kapcsolatos munkákra.

A tervek, a költségszámitás, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati föltételek, valamint az 1887-ben kiadott általános és részletes feltétfüzetek Aradon, a magyar királyi államvasutak üzletvezetőségének pályafenntartási osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatokat legkésőbb **1903 évi deczember hó 1-én déli 12 óráig** kell benyujtani alulirott üzletvezetőség általános osztályánál.

Az ajánlatokat 1 koronás, az ajánlat mellékleteit ivenkint 30 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételve és a következő felirattal kell benyujtani:

„Ajánlat a piskii állomáson létesitendő csatornázás munkáira."

Ajánlat csakis az összes munkákra nyujthatók be.

Az ajánlat benyujtását megelőző napon, vagyis 1903. évi november hó 30-án déli 12 óráig az összes munkákra pályázoknak 300, azaz Háromszáz korona bánatpénzt kell a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének gyüjtőpénztáránál akár készpénzben, akár pállami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapirok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint szamittatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek. Csak dejekorán beérkezett ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. Táviratí uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Posta utján beküldött ajánlatok és bánatpénzek téríti vevénynyel adandók fel. Az ajánlatok feletti döntés határideje a pályázati határidőtől számitott 2 hétben állapittatik meg, a bánatpénzek visszaadása pedig a döntéstől számitott 8 napon belül eszközöltetik.

Aradon, 1903. évi november hó 8-án.

Az üzletvezetőség.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Telefon 474.

Ha czipőre van szüksége,

ne vásároljon többé a bécsi vagy külföldön gyártott czipőkből, mert drága pénzért rosszat kap; hanem

rendeljen magyar iparosnál.

Legjobban mutatja ezt az

Aradi czipészek Termelő Szövetkezete

(Arad, Andrássy-tér 22.)

kirakata, hol látható a különbség a bécsi rongy és a tisztességes munka között!

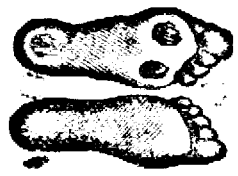

A szabadalmazott Asbest-talpbélések egyedüli raktára.

Sürgős figyelmeztetés!

Üzletünkben feltalálható legfinomabb s valódi

OROSZ-TEA

kilónként 10—36 kor.-ig

mellőzhetővé teszi, hogy ezen czikket Bécs, Trieszt, avagy Hamburgból szerezzük be; mint azt számos teafogyasztó háznál eszközlik.

Megrendelés előtt kérjük czégünknél próbát eszközölni. 1427

Teljes tisztelettel

Vojtek és Weisz.

RUM

legfinomabb minőségekben s igen jutányos árak mellett.

Lakás-változtatás.

Morgenstern Gyula

DENTIST.

Foghuzás, fogtömés (plombirozás) egyes fogak és fogsorok, arany fogkorona, gyökér-fogak és áthidalások szájpadlás nélkül stb. stb. specialista.

ARAD, 2345

Andrássy-tér 15. szám.

KINTZLER ZOLTAN

Chronometer müórás és ékszerész

Arad, Andrássy-tér 20. (Régi Arena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer

kapható. 1631

Pontos és szolid kiszolgálás!

M. kir. szabadalmazott

Tüzi fecskendők

és hozzavaló mindennemü tömlők (csövek)

Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros viz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó müködésért 3 évi jótállás (ingyen javitás).

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségü gumi csövek gyári árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, **ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja,** a gépezet jó müködéséért 3 évi jótállás, ingyen javitás.

Kutak

a hozzávaló csövekkel gyári árban

Hőnig Frigyes

harangöntőnél 1418

Arad, Rákóczy-utcza 28. sz.

Mindennemü javitások elfogadtatnak.

Alkalmi vétel!

4 frt 34 egy finom **üvegkészlet,** mely 41 darabból áll és pedig: 12 vizes pohár, 12 boros pohár, 6 likör pohár, 1 vizes üveg, 1 boros üveg, 1 likör üveg, 6 kompót tányér, 1 kompót tál, 1 csemege álvány, összesen 41 drb.

5 frt 95 egy 6 személynek való **ételkészlet,** legfinomabb karlsbadi porcellánból, festett és aranyozott diszitéssel, mely 26 darabból áll és pedig: 6 leves tányér, 6 lapos tányér, 6 csemege tányér, 1 leves-tál fedéllel, 1 pecsenye tál, 1 főzelékes tál, 1 salata-tál, 1 tészta-tál, 1 cáuce-tál, 1 saucealja, 1 sótartó összesen 26 darab.

3 frt 45 egy legfinomabb valódi karlsbadi virágos és aranyozott **kávé** vagy **tea** készlet, mely 15 darabból áll és pedig; 1 kávé vagy tea kanna, 1 tejes kanna, 1 czukor tartó fedéllel, 6 csésze, 6 tányér, összesen 15 darab.

SZABÓ ALBERT

üveg, porczellán, lámpa és konyhaberendezesi czikkek nagy raktárában

ARAD, Atzél Péter-utcza I. sz.

Telefon 239.

Fehér porczellán tányér **10 kr.** darabja. Hazai gyártmányu fehér mély tányér **7 kr.** darabja. Likör készlet 6 személyre **90 kr.** Függőlámpa **3 frt 50** Mosdó készlet szines **4 frt 80 kr.** Szines csemege készlet, mely áll: 6 tányér, 1 tálból, **1 frt 40 kr** Ugyanez üvegből **90 kr.** Evőeszközök: 1 kés, 1 villa, 1 kanál, összesen **50 kr.** Különlegességek 12 szép kristály vizes pohár **70 kr.** Meg nem felelő tárgyak visszavétetnek és a pénz visszaküldetik. — **Valódi Auer izzótestek 30 kr. darabja.** 2224

Porter-Czipők.

Elegáns és tartós téli czipők legolcsóbb beszerzési forrása

Porter Vilmos Nagy Áruházában

Arad, Szabadság-tér.

Házbaküldés kora reggeltől késő estig. **Telefon 324.** Czipő-árjegyzék ingyen és bérmentve.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Egy jó házból való fiu

tanulóul felvétetik Goldberger Gábor vegyeskereskedésében, Berzován. 2385

Weitzer János toll.

Doboza 2 kor. 40 fill.

Nikkelezett aczélból. 2252

Kapható: **Ingusz I. és Fiánál.** Telefon 517.

Két szobás udvari lakás

november 1-től kiadó. Csiky Gergely-utcza 13. szám. 2269

A város központjában,

előkelő helyen lévő jó forgalmu fodrász üzlet a tulajdonos más vállalata miatt eladó. Czim a kiadó hivatalban. 2397

Eskimo

levele van a kivánt nely n. 2393

Nősülni óhajt

30 éves róm. kath. fiatalember, üzletvezető 1400 korona évi fizetéssel. Feleségül vesz házias, csinos 20—25 éves leányt pár ezer forint hozománynyal. Titoktartás, becsületszó! Leveleket kérek Arad, posterestante „Titok" czim alatt fényképpel és a hozomány megjelölésével. 2394

Nagymennyiségü

lécz

eladó

az Aradi Nyomda Részvénytársaságnál.

Pénzt, sok pénzt,

havonként 1000 koronáig kereshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül. 2026

Küldje be czimét E. 936. jelige alatt a következő czimre: **Annoncen-Abteilung des „Merkur" Mannheim,** Meerfeldstr.

Telefon 242. sz.

Kalmár ✱ ✱ ✱ ✱ József

villanymüszerész

Kerékpár és varrógép raktára 2071

ARAD, Salacz Gyula-utcza 2. sz.

Raktáron tartok családi

Singer varrógépeket,

karikahajós (Ringschif) gépeket

házi vagy ipari használatra 5 évi irásbeli jótállással, kedvező havi részletfizetés mellett.

Varrógép javitások

jótállás mellett eszközöltetnek.

Legfinomabb minőségü kitünő zamatu friss

TEA-VAJ

kapható állandóan: **Dürr Kocsárd, Dürr Gusztáv, Lázár Gyula, Záray Géza, Ring Zsigmond, Éles Ármin, Fejér Gyula, Karácsonyi Antal, Färber Lajos és Testvére** urak üzletében, valamint az

„Aradi tej- és vajközpont"

Radnai-ut 22. szám alatt levő telepén. 2349

Arad legnagyobb

óra és ékszerraktára.

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek és eladások.

Legnagyobb választék és legolcsóbb bevásárlási forrás.

Ékszertárgyak,

tört arany és ezüstnemüek készpénzért a legmagasabb árban megvétetnek vagy más uj tárgyakra átcseréltetnek. 1897

—Kéretik kisérletet tenni.—

A berzovai nagy vendéglő

1904. február hó 1-től

bérbeadó.

Tudakozódhatni

Goldberger Gábornál,

Berzován. 239

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdaja. Pusztafi és Társa (Budapest, V., Lipót kör-ut 17.) festékével.